

SF
free

vektor

fanzin SF tima hrnj 5 - oktobar 2007.

KNJIŽEVNOST

Bengali (Bangla) SF

Nil Gejman

LIKOVNA UMETNOST

Igor Kordej

Hans Rudi Giger

ZANIMLJIVA NAUKA

Astrobiologija

Kratke zanimljivosti

Klut-Nikols Enciklopedija SF (VI)

PRIČE:

Severna Park - "LEK ZA SVE"

Nil Gejman - "KAKO PRIČATI SA DEVOJKAMA"

Majk Kombs - "ZEMLJA VJEČNE NOĆI"

Begun Rukija - "SULTANIN SAN"

Dinko Osmančević - "BEKSTVO"

SADRŽAJ

Uvodna reč	5
------------------	---

Zanimljiva nauka

Astrobiologija (<i>Pikax</i>)	7
Kratke zanimljivosti iz nauke (Pikax, SuzanKalvin)	12

Likovna umetnost

Igor Kordej (<i>Kaa</i>)	17
Hans Rudi Giger (<i>Sal</i>)	23

Klut-Nikols-ova SF enciklopedija u nastavcima

SF Enciklopedija (V) (<i>Kaa</i>)	27
-------------------------------------------	----

Književnost

Bangla (Bengali) SF (<i>Master Yoda</i>)	35
Nil Gejmen (<i>Pikax</i>)	45

Priče

Lek za sve – Severna Park (<i>prevod Kaa</i>)	53
Kako pričati sa devojkama – Nil Gejmen (<i>prevod Kaa</i>)	68
Zemlja vječne noći – Majk Kombs (<i>prevod Master Yoda</i>)	80
Sultanin san – Begun Rukija (<i>prevod MasterYoda</i>)	88
Bekstvo – Dinko Osmančević.....	98

SF vektor, fanzin SF tima, broj 5, oktobar 2007.

Urednik broja:	SF Team
Priloge pripremili:	MasterYoda, Kaa, Pikax, Sal, SuzanKalvin
Prevod:	MasterYoda, Kaa
Tehnička priprema:	Dan555
Podrška:	SF team & SF friend.

Ovaj fanzin i prilozi u njemu mogu se slobodno dalje distribuirati, ali obavezno naznačite da je SF tim autor i dodajte link ka našem sajtu **www.sftim.com**. Nije dozvoljena bilo kakva prodaja ovog fanzina niti prisvajanje autorstva.

UVODNA REČ

Udruženje anonimnih SF zavisnika - Sf tim ovoga puta slavi. Sa razlogom.

Sadržajno ispunjen, obogaćen novim rubrikama, kako uostalom i dolikuje proslavi malog jubileja, pred vama je peti broj Vektora.

Kao i uvek, donosimo vam pregršt informacija i ilustracija iz mnogih oblasti naučne fantastike, te se nadamo da ćete uživati u čitanju.

Na samom početku, u rubrici iz Zanimljive nauke, saznaćete da li je konačno rešeno pitanje postojanja živog sveta i van Zemlje, uz detaljniji opis najnovijih otkrića iz oblasti astrobiologije.

Premijerno, pred vama je bogato ilustrovana rubrika kratkih zanimljivosti sa ciljem da vas zabavi i eventualno reši potencijalne nedoumice iz mnogih naučnih oblasti.

Sledi prilog o Igoru Kordeju, okosnici čuvenog "Novog kvadrata", majstoru ekspresivnog izražaja i jednom od retkih autora sa ex-Yu prostora koji je bez kreativnih kriza i pauza nastavio sa uspešnim stvaralaštvom širom Evrope i Amerike.

U okviru sf art umetnosti predstavljamo vam i Hans Ruedi Giger-a, švajcarskog umetnika, nadrealistu i čuvenog dizajnera zastrašujućih životnih formi pretočenih u kultni "Alien".

U sklopu sf enciklopedije, možete nastaviti sa upoznavanjem osnova naučne fantastike, eventualno obnoviti znanja ili produbiti interesovanja za pojedine segmente.

Rubrika iz Sf književnosti pružiće vam širi uvid u nepravедno zapostavljenu sf književnost na bengalskom jeziku, počevši od najranijih radova. Uz hronološki prikaz i adekvatnu priču, imaćete prilike da se upoznate sa najistaknutijim imenima stvaralaca.

Prilog o Nilu Gejmenu, sf autoru jedne od najkontroverznijih grafičkih novela, započinjemo osvrtom na svestranost njegovog umetničkog opusa.

Uz intervju, uživajte u prelepoj priči koja sledi i zavirite u sam Gejmenov koncept stvaranja.

Za sam kraj, poslastica za sve ljubitelje naučno-fantastične proze - pažljivo odabrane, četiri kratke fikcije i jedna domaća sf priča sa ovogodišnjeg Art-anima konkursa, a čije je objavljivanje i ovoga puta omogućio Raven, član SF tima (www.art-anima.com):

- "Lek za sve" - Severna Park, (Nebula 2001. u kategoriji kratke priče)
- "Kako pričati sa devojkama" - Nil Gejmen
- "Zemlja vječne noći" - Mike Combs
- "Sultanin san" - Begun Rukija
- "Bekstvo" - Dinko Osmančević

Na samom početku kreiranja našeg i vašeg Vektora, potencirali smo interakciju sa vama, čitaocima. Komentari, kritike i sugestije su itekako dobrodošli.

Uživajte...

Priredila: Pikax

Astrobiologija

***"Ko ne očekuje neočekivano neće ga ni pronaći;
tako je duboko skriveno i teško pristupačno."***

Heraklit

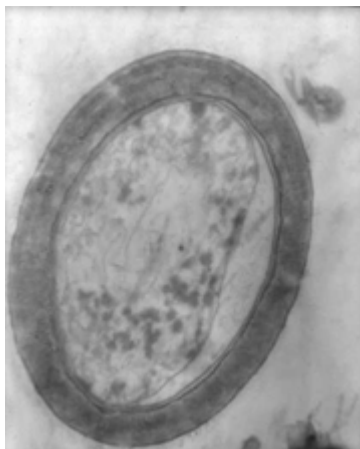
Relativno uspavani naučni krugovi probuđeni su aprila ove godine otkrićem planete nalik Zemlji, koja kruži oko zvezde Gliese 581. Interes za pronalaskom drugih živih svetova van Zemlje je rapidno porastao, a naučna disciplina koja se time bavi, astrobiologija (proučava nastanak i evoluciju života u najširem kosmičkom kontekstu) postala vodeća.

SETI (Search for ExtraTerrestrial Intelligence) udruženje i kritičari istog, u međusobnom sudaru kontrargumenata i uz nažalost, još uvek nedovoljno razvijenu tehnologiju istraživanja za sada ostaju bez pravog odgovora. Međutim, postoje izvesni fenomeni koji su i ranije u velikoj meri sugerisali na mogućnost skorijeg i konačnog dokaza postojanja živog sveta i van Zemlje.

www.astrobiology.com/seti.html

Crvena kiša u Kerali

U periodu od 25. jula do 23. septembra 2001. godine u južnoj indijskoj državi Kerali, sporadično je padala crvena kiša. U pokušaju objašnjenja mogućeg uzroka navedeni su najpre arabijski pustinjski pesak i blizina industrijske zone. Međutim, nekoliko sati pre pojave kiše, registrovan je jak zvučni fenomen praćen bljeskom. Dalje spekulisanje naučnika objašnjavalo je pojavu dezintegracijom male komete u Zemljinu atmosferu i posledične pojave crvenih partikula u kiši.



Izolovana partikula
(elektronska mikroskopija)

Nakon izvršene hemijske analize sastojaka utvrđeno je prisustvo fosfora (uobičajen za žive ćelije), a Godfrey Loius i A. S. Kumar (tim naučnika sa Mahatma Gandhi Univerziteta) su iz uzorka izolovali čestice veličine 4 -10 mikrona (ovalnog i sfernog oblika), pretežno sastavljenih od organskog materijala, ugljenika i kiseonika i koje su neodoljivo podsećale na jednoćelijske organizme.

Marta 2006. naučne studije su isključile prisustvo peska i čestica prašine, a dalja ispitivanja partikula otkrila su najverovatnije prisustvo spora gljivica. Međutim, prisustvo DNK ili RNK još uvek nije utvrđeno.

http://en.wikipedia.org/wiki/Red_rain_in_Kerala



ALH 84001 (Allan Hills 84001)

Od ukupnog broja pronađenih meteorita na Zemlji (oko dvadeset hiljada), za četrnaest je utvrđeno da su nam došli sa Marsa. Svi oni se kalsifikuju u tri podgrupe (prema tzv. SNC klasifikaciji napravljenoj prema karakteristikama tri osobena meteorita) na: shergottite, nakhlite i chassignite.



Struktura meteorita
(elektronska mikroskopija)

27. decembra 1984. godine, tim američkih istraživača pronašao je na Antarktiku meteorit, za koji je tek 1993. utvrđeno da potiče sa Marsa. Tri godine kasnije, 1996. objavljeno je da meteorit sadrži moguće tragove života (Dr. David McKay, NASA) i da je u pitanju meteorit-stena stara 4,5 milijardi godina, nastala odmah nakon formiranja planete.

Elektronskom mikroskopijom utvrđeno je najverovatnije prisustvo fosilnih ostataka bakterioličkih formi starih otprilike 3, 6 milijardi godina, 20 - 100 nanometara u prečniku (približna veličina teoretske nanobakterije) uz spektakularno, ali nažalost nedovoljno poznato otkriće amino kiselina i polickličnih ugljovodonika (organskih jedinjenja svojstvenih živom svetu) u njima!

<http://en.wikipedia.org/wiki/ALH84001>

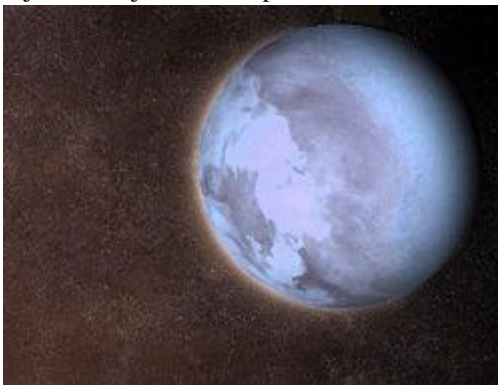
<http://www2.jpl.nasa.gov/snc/nasa1.html>

GLIESE 581 c

24. aprila ove godine otkrivena je planeta van Sunčevog sistema Gliese 581 c, udaljena 20.4 svetlosnih godina od Zemlje, u sazvežđu Libra.

Temperatura njene površine najverovatnije beleži raspon od - 3 do + 40 C i

ukazuje na veliku verovatnoću postojanja vode na njoj. Jedini problem može biti činjenica da planeta kruži oko zvezde, crvenog patuljka. Naime, zvezde tog tipa daju mnogo manje energije i svetlosti i sve do pre nekoliko godina smatralo se da je oko takvih zvezda praktično nemoguće postojanje planeta sa eventualnim živim svetom.

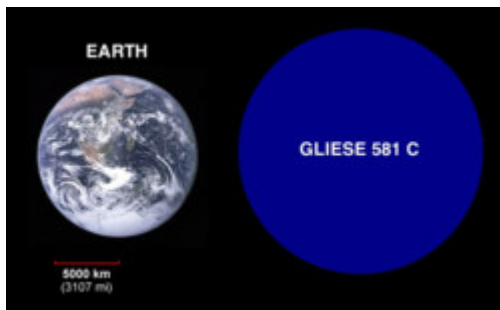


Gliese 581 C

Gliese 581 je oko pet puta masivnija od Zemlje, četrnaest puta bliža svojoj zvezdi, a njen prečnik približno dva puta veći od Zemljinog (uz napomenu da ukoliko je u pitanju ledena masa, njen prečnik je još i veći).

Atmosfera planete ostaje za sada nepoznanica, a tim istraživača naglasio je da je ova planeta buduća najvažnija meta u potrazi za vanzemaljskim životom, s obzirom na sve njene karakteristike i relativnu blizinu.

http://en.wikipedia.org/wiki/Gliese_581_c



Poređenje Zemlje i Gliese 581 C

Paralelno sa njenim daljim istraživanjem, pažnja će biti usmerena i na sam Sunčev sistem.

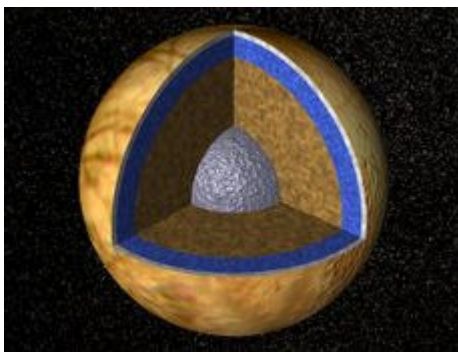
Naime, zna se da postoje tri ozbiljna kandidata za postojanje života u okviru samog Sunčevog sistema, osim Zemlje:

Mars

Evropa - Jupiterov satelit

Titan - Saturnov satelit

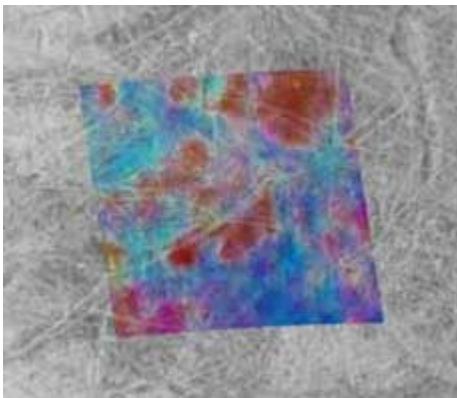
Otkrića velikih količina vode na Marsu, odnosno na njegovim polarnim kapama (u vidu permafrosta), tečnog okeana ispod leda na Jupiterovom satelitu, činjenica da je atmosfera na Titanu najverovatnije identična onoj koja je postojala na Zemlji paralelno sa nastankom života na njoj, pronalazak organskih jedinjenja širom Sunčevog sistema i nedavno otkriće aktivnih vodenih geizira na drugom Saturnovom satelitu, Enceladusu dovoljno su uzdrmali ozbiljne naučne argumente koji ukazuju na to da su Zemlja i njena biološka evolucija jedinstveni Galaktički fenomen.



Evropa – unutrašnji presek

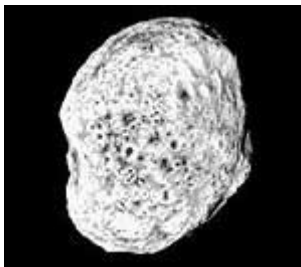
2009. godine NASA planira da lansira bogato opremljen Rover (svojevrsnu naučnu laboratoriju) na površinu Marsa. Pronalazak metana u Marsovoj atmosferi februara 2005. godine uz spekulisanje naučnika da je on produkt tzv. metanogena (mikroba) predstavlja sasvim dobru polaznu tačku tih istraživanja.

Akcenat svih ovih potraga nisu primarno planete, već njihovi sateliti čvstih površina i bogati vodom koji bi predstavljali sasvim ozbiljne kandidate za postojanje živog sveta. Prema tvdnjama naučnika ono što bi se najverovatnije moglo očekivati nisu složenije, već prostije forme živih organizama.



Površina Evrope sa svemirske sonde

<http://www.astrobiology.com/news/viewpr.html?pid=23029>



Najnovije i potpuno neočekivano otkriće ugljovodonika na površini Hyperion-a (Saturnov satelit) jula ove godine upravo to potvrđuje. Istraživači su, nakon izvršene detaljnije pretrage infracrvenom spektrometrijom u površinskim ledenim masama pronašli solidni (čvrsti) ugljen-dioksid.

Prema rečima Dale Cruikshank-a (NASA istraživački centar), prisustvo ugljovodonika (atoma ugljenika i vodonika) i to u vidu ledenih kristala, uz paralelnu ekspoziciju UV zracima upravo omogućava formiranje molekula izuzetne biološke važnosti. Uprkos činjenici da živi svet van Zemlje još uvek nije pronađen, osnovni preduslovi za njegov nastanak zaista postoje i to širom Univerzuma.

<http://www.astrobiology.com/news/viewpr.html?pid=23004>

Čekamo rezultate...

Priredila Pikax

Kratke zanimljivosti iz nauke

Svemir ni od čega

Mnogo je više 'ničeg' nego 'nečeg'. Približno 74% svemira je 'ništa' koje fizičari nazivaju tamnom energijom, a 22% je tamna materija, čije čestice mi ne vidimo. Samo 4% svemira je vidljiva i opipljiva materija, koju zovemo 'nešto'. Ali čak i ono 'nešto' je pretežno 'ništa'. Atomi se uglavnom sastoje od praznog prostora. Tvrdoka materije je obmana, koju uzrokuje električno polje stvoreno od subatomske čestice.



Za sada bez odgovora

11 najznačajnijih pitanja, na koje fizika nema sigurnih odgovora :

- Šta je tamna energija?
- Kako su stvoreni teški elementi od gvožđa do uranijuma?
- Da li neutron ima masu?
- Odakle dolaze čestice ultra-visoke energije?
- Treba li teorija o materiji i svetlosti objasniti šta se događa kod visokih energija i temperatura?
- Da li postoje nova stanja materije kod ultra-visokih temperatura i gustina?
- Da li su protoni nestabilni?
- Šta je ustvari gravitacija?
- Postoje li u stvarnosti druge dimenzije?
- Kako je svemir počeo? Kako smo mi došli ovde?

Plavi zalazak Sunca

Robot Spirit koji se nalazi na Marsu snimio je zalazak Sunca koji je na toj planeti plavičast usled prelamanja sunčevih zraka kroz kosmičku prašinu.



Prvi robot

Leonardo da Vinči je verovatno prvi čovek koji je dizajnirao i napravio prvog robota. Reč je o mehaničkom vitez u koji se pokretao uz pomoć ručice. Taj prvi "robot" mogao je da sedne, ustane, mahne rukama.

Jezero smrti

Jezero Karačaj u ruskoj oblasti Čeljabinsk najzagađenije je radioaktivnošću na svetu. Njegove vode korišćene su u Majaku, obližnjem skladištu nuklearnog otpada, a u njemu se nakupilo 120 miliona kirija radioaktivnosti.



Čovek koji bi stajao na obali jezera bio bi zračen jačinom od 600 rendgena na čas - dovoljno da ga ubije u roku od sat vremena.

Gde se krije Nesi?



Čudovište iz Loh Nesa igra se žmurke s ljudima još od 565. godine kad je zabeležena prva pojava zagonetne zverke u mirnoj jezerskoj vodi. Čudovište je naročito počelo da zaokuplja pažnju ljudi 1933. kada je duž obale jezera izrađen novi put sa pogledom na jezero sa severa, a jedan par koji se tog leta vozio pored jezera usplahireno tvrdio kako se "ogromna životinja pojavila na površini".

Širom jezera usledile su potrage za čudovištem, a najčuvenija je bila "Operacija duboka pretraga" 1987.,

kada je 19 brodića preoralo sonarima jezero uzduž i popreko. Prvog dana su zabeležene 3 pojave, međutim dok bi brodić stigao do tog mesta, tamo više nije bilo ničega. Tehničari koji su rukovodili sonarima tvrdili su da je jedno od tih čudovišta najveće koje su ikad otkrili u slatkoj vodi. Kasnije je procenjeno da bi to stvorenje, ukoliko postoji, bilo teško oko 23 kg, dakle znatno manje od prvobitnih pretpostavki da je Nesi bila teška najmanje tonu. Glasine kažu da u dubini ovog jezera postoje pećine u kojima se čudovište i danas skriva.

Zemlja će jednog dana stati

Gravitacioni uticaj Sunca i Meseca na Zemlju i njene okeane uzrokuju da Zemlja polako usporava svoju rotaciju. Doduše, on je neznatan: sada dan traje 0.0017 sekundi kraće nego pre jednog veka. U vreme kada su dinosaurusi vladali



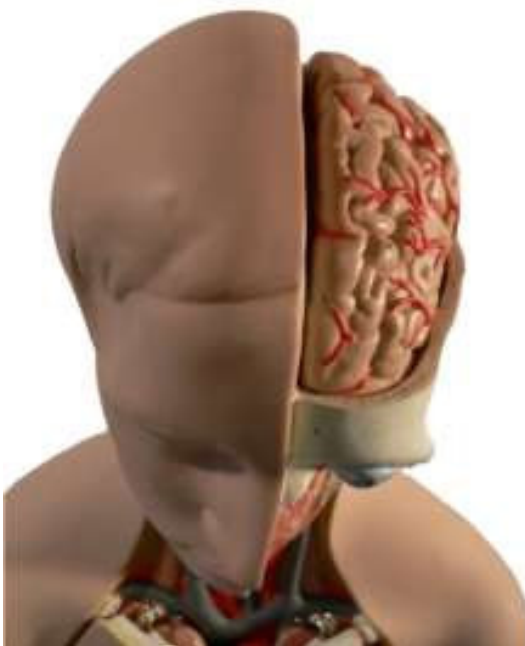
planetom, Zemlja se obrtala tako brzo da je dan bio kraći pola sata nego danas. Proučavanje "godova" na fosilnim ostacima korala ukazuje na to da je pre otprilike 450 miliona godina dan na Zemlji trajao svega 22 sata. Sve nam to govori da će Zemlja nastaviti da se obrće još nekoliko milijardi godina.

Mozak vs. procesor

Svojevrsan je paradoks da je mozak veoma spor u poređenju sa računarskim procesorima. U trenutku kada se šaka položi na vrelu ringlu, proći će milisekunde dok čovek ne oseti da ga to peče. Međutim, kako je ta "mašinerija" sposobna da u trenutku pokupi podatke iz vidnog polja, proračuna položaje u prostoru i putanju kojom će, recimo, čovek uhvatiti času koja pada?

Smatra se da mozak pravi svojevrsan unutrašnji model fizičkog sveta i pretražuje moguće i nameravane pokrete unutar tog modela. Međutim, nauka i dalje nema pravi odgovor na ovo pitanje..

Priredile Pikax i SuzanKalvin



Igor Kordej

Rođen 1957. u Zagrebu prve radove objavljivao je u Poletu, Vidicima, YU Stripu, Spunku, Stripoteci...



Među članovima nekadašnje grupe crtača "Novi kvadrat", tokom njenog postojanja, njegov rad se jasno izdvajao. Uobličenje njegovog tadašnjeg crtačkog stila u osnovnim obrisima zbilo se neočekivano brzo. Sam Kordej objašnjenje nalazi u

činjenici da mnogim svojim početničkim stripovima nije dozvolio da se pojave u javnosti. Već prve publikovane stripove karakteriše medijski radikalizam koji je bio jedna od upečatljivih osobina grupe kojoj je pripadao. Ovaj novi senzibilitet on će izražavati i u svom bavljenju dizajnom (omoti ploča, plakati) i ilustracijom. Međutim, u njegovom crtežu primećivaće se i nešto "klasično", nešto što se opire svođenju na savremeni senzibilitet.

Prve objavljene kratke stripove Kordej radi pretežno na antiutopijske teme od kojih neki i u naslovu sadrže direktnu asocijaciju na Orwelovu 1984. kao metaforu neslobode. Stvara nešto duži strip „Deja vu“, a zatim nekoliko kraćih stripova neodređenog žanra. A onda 1979. godine crta strip „*Jeste li vidjeli djevojčice*“. To je prvi od potonjeg ciklusa stripova po tekstovima za muziku rok grupa.

Kordejev izraz bivao je najjači u sprezi rada izrazito tankim rapidografom i obilatog korišćenja četkice koja je davala grafičku punoću njegovom crtežu. To posebno dolazi do izražaja u stripovima „Jeste li vidjeli djevojčice“, „Quid faciemus nos?“, „Isti su ko ti“ i „Ona se budi“. Majstorska intervencija četkicom, kojom hrani, čini težom i intenzivira prethodno povučenu tanju liniju, čini Kordejev izraz jedinstvenim. U tom smislu moglo bi se reći da je Kordejev crtež najjači kada je kontrastan, kada čini kontrapunkt svetlosti i tame. Nemir i namerna nesavršenost Kordejeve linije rezultira pomenutom ekspresivnošću likova. Crtež urađen rapidografom on obogaćuje slobodnijim, namerno manje preciznim i time strasnijim potezima četkice. Pokreti, crte lica, nabori na odeći time dobijaju na sopstvenoj težini i volumenu.



Objavivši "Jeste li vidjeli djevojčice" Kordej se vraća antiutopijskim temama, ovoga puta znatno manje žanrovski jednoznačnim, koje je najbolje označiti kao naučnu fantastiku u širem smislu – u koju tematski spada i sjajna “pre-vamovska” minijatura “Zvezdana prašina”. Vremenom, Kordej se upušta u sve obimnije projekte koji će se grupisati u nekoliko ciklusa (albumi Metro, Zvijezde i nikad naslovljeni, nepostojeći album “music box”).

Od kraja osamdesetih Kordej počinje da se upušta u epski domen izražavanja. Fantazi epopeja “Vam” i njen nastavak “Vamova deca” (koje su tadašnji čitaoci “Stripoteke” imali sreće da vide u premijernom izdanju) na kojoj je sarađivao sa scenaristom Vladimirom Kolinom - predstavlja kulminaciju njegovog talenta. Strip-novela koja će daleko nadrastiti okvire

jedne male i tada već umiruće zemlje biva svrstana rame uz rame sa najvećima, Kordejevo ime postaje poznato širom sveta.

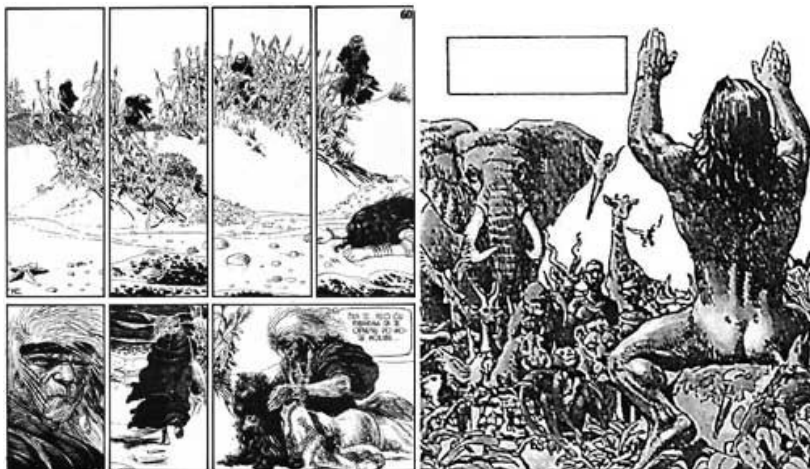
O tesnoj povezanosti filma i stripa već je mnogo toga napisano. Ne mali broj režisera jesu pasionirani čitaoci stripova. Federico Fellini i Alain Resnais su tek dva od najpoznatijih imena koji su redovno isticali svoju ljubav prema stripu. Mnogi pak autori stripova, među njima i Kordej, u nekom trenutku svoje karijere izjavljivali su da su želeli da se bave i režijom. Međutim, u paraleli režiser–autor stripa previđa se da postoji izvesna “asimetrija” koja, zanimljivo, ide u korist kreatora stripa. Naime, režiser je tek jedan, doduše najvažniji, od učesnika vrlo specijalizovane ekipe koja stvara film. Za razliku od režisera kreator stripa, ako je potpuni autor, sam stvara svoje delo. On je istovremeno: scenarista, režiser, skup svih glumaca, koreograf, scenograf, kostimograf, majstor svetla, kamerman, montažer...



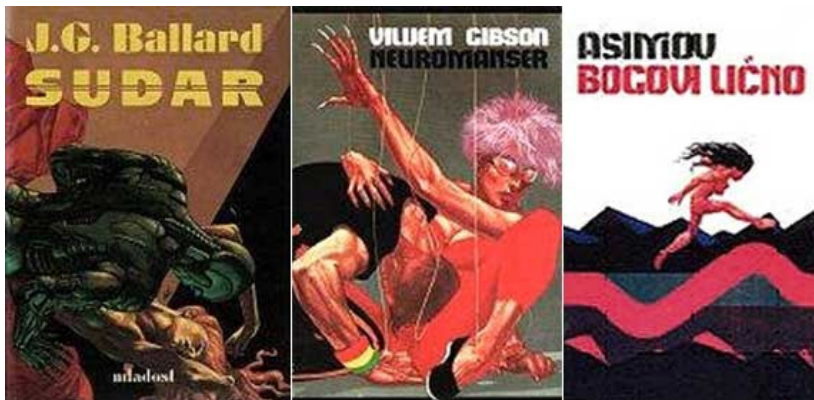
Naglašeno korišćenje iskustava filmske tehnike: kadriranja, upotrebe različitih rakursa, reza i uopšte montaže sastavni je deo “Vama”. Samo kadriranje i izmene rakursa razvijeni su gotovo do brutalnosti. Ipak, montaža, ma kako na izgled bila skokovita u ovom delu je posedovala snagu logičnosti, tako da čitalac bez nespornosti prati tok Kordejevog vizuelnog pripovedanja. Tačnije, on je bivao snažno uvučen u egzistencijalni smisao ove priče.

Postoji jedan zajednički element kod Korbenovog “Dena”, Liberatoreovog “Rankseroksa” i Kordejevog “Vama”. To je poseban doživljaj telesne bizarnosti. Reklo bi se da su Kordej i Liberatore u svom radu vrlo puteno

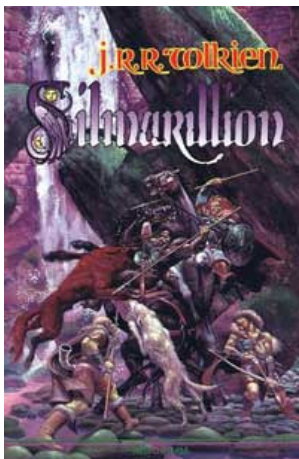
dograđivali Korbenov doživljaj telesnosti, svaki doduše na sopstveni način. Drugi element koji, pak, povezuje Liberatorea i Kordeja jeste naglašeno senzibilisanje pravaca u novoj medijskoj kulturi i za nju vezanog stila života.



Devedesetih odlazi u Ameriku gde sa Grantom Morisonom za Marvel radi "New X-Men" i nešto manje uspešne mini-serije u koloru (Black Widow, Cable...), a izlašla je i njegova verzija Tarzana. Radi ilustracije za izdavačke kuće poput Dark horse-a, IDW'a ili Heavy Metala Njegova ilustracija "Pensylvania plane", posvecena zrtvama 9. 11. 2001., dirnula je svet, prenesena globalno preko CNN-a...



Njegove fantasy i SF ilustracije kojima je strastveno bio posvećen od samog početka karijere u medjuvremenu su postale favorizovane od velikana tih žanrova, kao što su George R.R. Martin, Guy Gavriel Kay ili Kevin Anderson...



Seriya ilustracija rađenih po Tolkinovim delima (koju je svojevremeno radio za zagrebački "Algoritam") ostala je trajno zabeležena u prilogima na DVD-u produženog izdanja "Lord of the rings" Petera Jacksona.

Za distopijski strip projekat "SMOKE", Kordej je 2006. dobio Eisner i Kurtzman nominacije za najbolji kratki strip serijal. Nakon dugogodišnjeg boravka u Kanadi Kordej se nakon gotovo dve decenije ponovo vraća na evropsko tržište, putem francuskog izdavača Delcourt-a. Njegovi najnoviji objavljeni projekti, svi za istog izdavača, su pseudo-istorijski serijali "L'histoire secrete" (Tajna istorija) i "Empire". Krajem 2006. Kordej se i fizički seli natrag u Evropu, i od tada živi i radi u svom rodnom Zagrebu.

Kordej spada u autore stripa koji poseduju eros posredovanja između raznih oblika medijske kulture. Nije slučajno što se bavio dizajnom ploča, što izuzetno voli film i što gotovo uvek sluša muziku dok crta stripove. Za Igora Kordeja se s pravom može reći da je učestvovao u širenju kako likovnih tako i tematskih mogućnosti stripa.



Pririedio Kaa

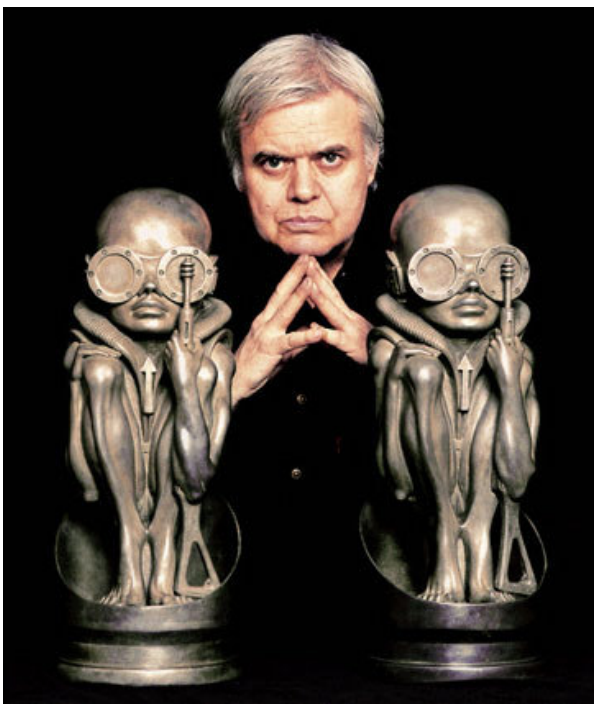
Pririedio Kaa

H. R. Giger

Hans Ruedi Giger

H.R. Giger je rođen u malom mestu "Chur", Švicarska 1940 godine. Odrastao je u jednoj srednjestaležnoj porodici. Njegov otac, lokalni farmaceut je u Gigerovom ranom detinjstvu dobio od jedne farmaceutske firme ljudsku lobanju kao promotivni material...

Ugledavši je, mladi Hans Rudi postaje začaran za celi život.



Ubrzo razvija fascinaciju ka svemu tamnom i mračnom, pronalazeći inspiraciju u radovima Salvador Dalija i "Jean Coctuo-a". Njegova majka Meli mu je bila veliko ohrabrenje, iako nikada nije do kraja razumela fascinacije njenog mladog sina. Još u predpubertetskim godinama, mladi Giger je mnogo puta pozivao svoje drugare i komšije da pokaže svoja dela iz oblasti fantazi darka .

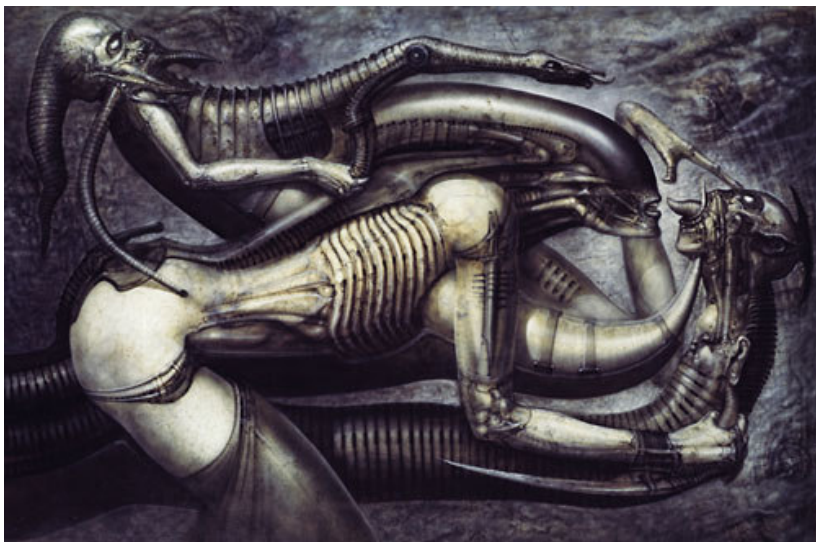
Nakon završene gimnazije Giger odlazi na studije arhitekture i industrijskog dizajna u "Cirišku školu primenjenih umetnosti". Tamo širi svoj krug prijatelja koje uključuje ukroz razne aspekte u svoj rad. Sve više vremena



posvećuje slikanju. 1966. Giger počinje da radi kao dizajner enterijera i istovremeno kompletira svoje rane radove. 1968. Giger počinje da radi isključivo kao umetnik i režiser. Njegovi prvi poster se objavljuju 1969. godine. Iste godine postavlja samostalne izložbe izvan Ciriha.

Giger počinje da koristi "airbrush" u sledećoj deceniji, i njegovi radovi poprimaju unikatni vanrealistički kvalitet. Dostiže da bude smatran najvećim svetskim umetnikom "airbrush" tehnike i dokazuje da se takozvana fina umetnost može stvarati pomoću te tehnike. Radeći u većim formatima Gigerovi radovi su

tačno preneseni i sadrže mešavinu erotske misterije i tuđinske elegancije.



1978. Giger počinje rad na filmu "ALIEN", uglavnom kreirajući tuđinska bića, kao i delove scenografije za "ALIEN". 1980. umetnik je nagrađen Oskarom za svoje izuzetno delo u gore pomenutom filmu.



Giger započinje rad na "The H.R. Giger Museum" sredinom 1990-te, koji se nastavlja i dan danas, u srednjevekovnoj tvrđavi "Gruyere" u Švicarskoj, koja se konstantno širi. Taj muzej sadrži Gigerovu ličnu kolekciju umetničkih predmeta koje je sakupljao širom sveta, kao i impozantnu kolekciju njegovih radova, od crteža pa sve do skulptura.



Piredio Sal

SF enciklopedija

Džon Klut i Piter Nikols

AIKEN, DŽOAN (DELANO)

Džon AIKEN; ALTERNATIVNI SVETOVİ.

AIKEN, DŽON (KEMPTON) (1913-1990)

Britanski pisac rođen u Americi, sin Konrada Aikena (1889-1973) i brat Džoan Aiken (1924-) i Džejn Aiken Hodž (1917-). Svoju prvu SF priču, "Kamuflaža", objavio je 1943, u "the Probability Zero sequence of short-shorts"; iako mu se prvim značajnim radom smatraju "Zmajevi zubi" (Dragon's Teeth) iz 1946; međutim, nije ostao aktivan u ovom žanru. Njegov jedini roman "Već izgubljeni svet" (World Well Lost) koji je 1970. napisao pod pseudonimom Džon Padžet, baziran na njegovim ranim pričama iz 40-tih objavio je ROBERT HALE LIMITED. U njemu opisuje sukob između totalitarne Zemlje i liberalnih kolonista iz sistema Alfa Kentaura. "Konrad Aiken, Naš Otac" koju je 1989. napisao sa sestrama je biografsko delo.

AIKIN, DŽIM

Pseudonim Američkog pisca Džejmisa Dagleasa Aikina (1948-), čiji je prvi SF roman, "Hodeći Mesečevim Putevima" (Walk the Moons Road) iz 1985, vodviljski obojena PLANETARNA ROMANSA u koju su uključeni vanzemaljci, ljudi, politika, intrige i seks - koristeći kao pozornicu Mesec. U njegovom drugom, nešto ambicioznijem romanu "Zid na kraju sveta", (The Wall at the Edge of the World) iz 1993, kao protagonista se pojavljuje telepata u post-katastrofičnom svetu koji ima odgovornost da pomiri sopstvenu (preživelu) kulturu sa novonastalom kulturom divljih žena koje žive u spoljašnjim pustinjama.

AINSBURY, RAY

Pseud. Hajat VERIL.

AINSWORTHY, RAY

Pseud.Loren Bosvort PEJN.

AIR WONDER STORIES - (Čudesne vazdušne priče)

Američki pulp magazin novinskog formata, - objavljeno 11. izdanja između jula 1929`te i maja 1930`te od strane izdavačke kuće Stellar Publishing Corp, i pod uredništvom Huga Gernsbeka (Hugo GERNSBACK). Ovaj časopis je predstavljao povratak Gernsbeka na izdavačku scenu, nakon njegovog suđenja (i bankrota) sa Experimenter Publishing Co. oko "Neverovatnih priča" (AMAZING STORIES). AWS se u predgovoru za prvi broj predstavio kao magazin koji će objavljivati isključivo priče sa futurističkom "letačkom tematikom" i koje će poštovati postojeće naučne i mehaničke principe, ne bi li ublažili poplavu gluposti na tu temu, veoma čitanih u to vreme.

Gernsbek je kao stručne saradnike zaista zaposlio tri profesora i jednog penzionisanog majora Vazduhoplovstva, koji su vršili ocenu priča. U magazinu su objavljivali priče najpoznatiji pulp pisci tog vremena - Edmond HAMILTON, David KELLER, Victor MACCLURE, Ed Earl REPP, Harl VINCENT i Jack WILLIAMSON; Raymond Z.GALLUN je ovde i debitovao. Naslovne strane svih brojeva uradio je ilustrator Frank R.PAUL, Gernsbekov saradnik i na AMZ. Posle jedanaest izdatih brojeva Gernsbek odlučuje da AWS i izdanje sličnog karaktera SCIENCE WONDER STORIES (Čudesne naučne priče), pokrenuto mesec dana pre AWS-a, spoji u WONDER STORIES (Čudesne priče).

AITMATOV, CHINGIZ (TOREKULOVICH) (1928-)

Bivši Sovjetski (sada Kirgistanski) pisac i diplomata, poznat najviše po njegovom ne-SF književnom radu u kome je poetski obrađivao odnos Čoveka i Prirode (za koji je dobio Nobelovu nominaciju). Njegov "izlet" u SF je roman - "I Dol'she Veka Dlitia Den" (I duže od veka traješ dan; na eng. preveden 1980. kao -The Day Lasts Longer than a Hundred Years): Prvi deo njegovog romana realistički opisuje život u Kirgiskom selu, nadomak tajnog Sovjetskog kosmodroma, dok u drugom delu opisuje susret Američko-Sovjetskog šatla "Parity" sa vanzemalcima. Pisan pre perestrojke, roman je izazvao brojne kontroverze u raznim krugovima tadašnjeg društva zbog naglašenog pacifističkog tona.

AKERS, ALAN BURT

pseud. Kenneth BULMER.

AKERS, FLOYD

pseud. L.Frank BAUM.

AKI, TANUKI**pseud. Charles DE LINT.****AKIRA**

Animirani film (1987). Režija - Katsuhiro OTOMO, po scenariju Otomo-a i Izo Hashimoto-a, baziran na grafičkoj sagi Akira (nastala 1982) čiji je autor Otomo.

Glavni animator: Takashi Nakamura.

Trajanje 124 min.

Ovo je do sada najuspešniji pokušaj da se sofisticirano remek delo strip umetnosti prebaci na veliki ekran. Po scenariju samog autora stripa, priča se odvija na ulicama Neo-Tokija 2019`te. Radnja prati dvojicu braće, odraslih u sirotištu, sada pripadnike ulične bande motociklista, jednog, snažnijeg, koji se prilagodio tom svetu, i drugog koji je gubitnik. Slabiji brat, Tetsuo, razvija telepatske sposobnosti i otkriva ostatke super-bića, Akire, koji se nalaze pod temeljima Olimpijskog stadiona, zamrznuti na apsolutnoj nuli. On ih pronalazi, pod njihovim dejstvom se menja i postaje (zajedno sa ostalima sa kojima stupa u kontakt) osnova novog univerzuma. Veza između adolescentnog buntovništva, telepatskih moći i odbačenosti od zajednice ima očigledan izvor u Teodor STURDŽEN`ovom "MORE THAN HUMAN" (Više nego ljudski) (1953), dok sam zaplet priče vuče korene u Filip K.DIK`ovom i Ridli SKOT`ovom BLADE RUNNER-u, prevashodno. Iako postoji prečesta oscilacija između ekstremnog nasilja, cinizma (koji se dotiče svega, od nauke, vojske, politike do religije i terorizma) i patetično-sentimentalnih momenata, i iako je karakterizacija likova, uprkos gore pomenutim izlivima osećanja, krajnje svedena, i iako se sama priča nepovezano proteže u dugih dva sata, sve ovo može da bude oprošteno. Čista spektakularnost prizora, do krajnjih detalja urađen, stilizovani prikaz apokaliptičnog, Sajberpank (CYBERPUNK) ambijenta nikada ranije nisu viđeni u animiranom (i posebno ne u igranom) filmu.

AKSYONOV, VASSILY (PAVLOVICH) (1932-)

Ruski autor, jedan od poniklih u Kruščovljevoj eri, koji su kasnije emigrirali u Ameriku. Njegovo najznačajnije delo je roman "Ostrov Krym" (Ostrvo Krim) iz 81`ve (eng. prev. - "The Island of Crimea" izdato 84`te u US) je priča smeštena u Alternativni svet u kome je Krim ostrvo (a ne poluostrvo, kao u realnosti), i na kome je pre-revolucionarno uređenje preživelo; bolno je očigledna paralela sa

Tajvanom i Kinom. Priča se, naravno, završava Sovjetskom okupacijom.

Albanija ALBANIA

Iako su pojedina SF dela u Albaniji nastala kasnih šezdesetih, ni jedna SF knjiga nije objavljena sve do 1978. Od tada, pa do 1991. objavljeno ih je desetak, od kojih je pet iz pera Thanasa Qerama, plodnog pisca i izdavača omladinskog naučnog časopisa; primeri su 'Roboti i pabindur' (Neposlušni robot) (1981), 'Nje jave ne vitin 2044' (Jedna nedelja u 2044. godini) (1982) i 'Misteri i tempullit te lashte' (Zagonetka stare crkve) (1987). Sledeći autori objavili su po jednu knjigu: A.Bishqemi, N.Deda, B.Dedja, Vangjel Dilo, Dh. Konomi, Flamur Topi i B.Xhano.

ALBANO, PETER (?1940-)

Američki pisac uglavnom poznat po nizu vojno-SF avantura 'Seventh Carrier' (Nosač sedam), o japanskom nosaču aviona iz Drugog svetskog rata koji se decenijama kasnije oslobađa iz polarnog leda da bi činio dobra dela: 'The Seventh Carrier' (Nosač sedam) (1983), 'The Second Voyage of the Seventh Carrier' (Drugo putovanje nosača sedam) (1986), 'Return of the Seventh Carrier' (Povratak nosača sedam) (1987), 'Attack of the Seventh Carrier' (Napad nosača sedam) (1989), 'Trial of the Seventh Carrier' (Suđenje nosaču sedam) (1990) i 'Revenge of the Seventh Carrier' (Osveta nosača sedam) (1992), 'Ordeal of the Seventh Carrier' (1992), 'Challenge of the Seventh Carrier' (Izazov nosača sedam) (1993) i 'Super Carrier' (Super nosač) (1994). Njegovi ostali romani, 'Waves of Glory' (Talasi slave) (1989) i 'Tides of Valor' (Plime Valora) (1990), nemaju neki poseban značaj.

ALBING PUBLICATIONS

COSMIC STORIES; STIRRING SCIENCE STORIES.

ALBRECHT, JOHANN FRIEDRICH ERNST GERMANY.

ALDANI, LINO ITALY.

ALDERMAN, GILL

Pseudonim Britanske spisateljice Gillian Alderman (1941-), koja je inače radila na istraživanjima u polju mikroelektronike do 1984. Njen prvi susret sa SF-om bio je objavljivanje prva dva dela "Guna" serijala- "The Archivist" (Arhivar); "A Black Romance" (Crna romansa) (1989), i "The Land Beyond: A Fable" (Onostrana zemlja : priča) (1990) - koji su joj trenutno doneli popularnost i povoljne kritike. Kao i obično u "Međuplanetarnim romansama" (PLANETARY ROMANCE), svet (Guna) u kome se radnja odvija je metaforično različit i sličan Zemlji. Tehnološki naprednije civilizacije - "Guna" je daleko fascinajnija (možda i najkompleksnija u modernom SF-u) po spektru socijalnih odnosa; od kompleksnog Matrijarhata u prvom delu do represivnog Patrijarhata (nalik "zemaljskom") jasno naznačenog u drugom delu. Iako je očigledna autorkina namera, suptilno protkana kroz čitavo delo, bila paralela određenim feminističkim stavovima u vezi "muški" uređenog društva, ona se suzdržala od puke političke demagogije radi očuvanja integriteta karaktera. Homoseksualac koji je protagonista "Arhivara", na primer, iako se zbog veze koju ima nalazi u izolaciji od ostatka društva, ni u jednom trenutku ne pokazuje neslaganje sa dominantnom ulogom žena i poretkom zajednice koja ga je odbacila. Hronološka naracija Arhivara, povezana sa kaledioskopskom deskripcijom sveta Gune i suptilna uloga naratora čine ovo štivo prvoklasnim kontemplativnim SF- ostvarenjem. U "Onostranoj zemlji", priči smeštenoj u hladne delove "Gune", autorka je postigla nešto manji stepen metaforičke paralele, te samim tim i njene angažovanosti, ali je jasno pokazala da je pisac čije vreme dolazi.

Brajan V(ilson) Oldis (ALDISS, BRIAN W(ILSON)) (1925-)

Britanski pisac, antologista i kritičar, obrazovan u privatnim školama, koje nije voleo. Služio je vojsku u Burmi i Sumatri, i bio demobilisan 1948`me, od kada radi kao asistent u jednoj Oksfordskoj prodavnici knjiga. BWA je svoju spisateljsku karijeru započeo pišući fiktivske skečeve o trgovini knjigama za magazin iz branše, "The Bookseller"; ovi radovi su kasnije sakupljeni u njegovoj prvoj knjizi, 'The Brightfount Diaries' (1955). Aldis je prve kontakte sa sf-om imao pišući "Criminal Record" za Science Fantasy 1954`te. Usledile su proslavljene priče poput "Outside" (Napolju) (1955), "Not for an Age" (Ne za jedno doba) (1955), (dobitnik nagrade u Observerovom sf konkursu), "There is a Tide" (Dolazi plima) (1956) i Psyclops (1956), i sve su se pojavile u prvoj Oldisovoj sf antologiji, "Space, Time and Nathaniel" (Svemir, vreme i Natanijel) (1957). Ove rane priče odisale su ingenioznošću i poetikom, ali i mračnom atmosferom

koja će postati Oldisov zaštitni znak. Autor ostaje veran pisanju kratkih priča tokom čitave karijere (objavio ih je preko 300 do 1995`te), gotovo sve pod pravim imenom, retko koristeći pseudonime poput C.C.Shackleton, Jael Cracken i John Runciman . "All the World's Tears" (Sve suze sveta) (1957), "Poor Little Warrior"(Jadni mali ratnik) (1958), "But Who Can Replace a Man?" (Ko će zameniti čoveka?) (1958), "Old Hundredth" (Stara stotina) (1960) i "A Kind of Artistry" (Vrsta umetnosti) (1962) su među najznačajnijim pričama u zbirci "The Canopy of Time" (Vremenska tapiserija). Oldis 1959`te prima nagradu za najperspektivnijeg mladog autora na Svetskoj SF Konvenciji, ali njegovi radovi i dalje bivaju primani sa rezervom u krugovima kritičara, prevashodno zbog ekscentričnog stila i imaginacije, kao i nedostatka jasnih naučnih pretpostavki.

Njegov prvi roman, "Non-Stop" (1958), na briljantan način obrađuje temu "Generacijskih" Svemirskih putovanja (GENERATION STARSHIP)- postao je vrlo brzo prihvaćen kao klasik u tom polju žanra.

"Vanguard from Alpha" (Izvidnica sa Alfe)(1959), koji je postao deo zbirke "The Year Before Yesterday" (Godinu dana od juče) i "Bow Down to Nul" (Nakloni se Nulu) (1960) postigli su značajno manji uspeh, međutim `61`ve objavljuje "The Primal Urge" (Primalni nagon) u kome obrađujući seksualnost kao SF temu postiže novi uspeh. Uvek avangardan u pristupu do tada neobrađivanim temama- poput seksualnog morala, Aldis je jedan od autora koji su značajno promenili stavove urednika i izdavača tokom šezdesetih. "The Long Afternoon of Earth" (Dugo popodne na Zemlji) (1962. - u Britaniji izdat pod nazivom "Hothouse" (Vrela kuca)) doneo mu je Huga 1962`ge zbog originalne kompozicije dela, napravljene kao serija novela. Radnja dela je smestena u daleku budućnost, u vreme kada planeta prestaje da rotira- a bavi se avanturama ostataka čovečanstva koji sada žive u krošnjama gigantskog drveća, čije korenje pokriva čitave kontinente. Delo je doživelo kritike James BLISH`a i ostatka SF-establišmenta zbog naučne neosnovanosti, ali nikada u pitanje nisu dovedeni njegova jezička, humoristička i imaginativna vrednost. Ono se takođe bavi temom koja će pratiti Oldisa kroz čitav književni opus, konflikt između stvaranja i entropije, između bogatstva života i tišine smrti.

Tokom druge polovine 60`tih, Oldisa su često svrstavali u pisce tzv. "Novog talasa" (NEW-WAVE) SF-a.

Dobitnik je svih brojnih nagrada u žanru:

Nebule za novelu 'The Saliva Tree' (1965)

British SF Award za zbirku 'The Moment of Eclipse' (1970)

Huga za roman 'Trillion Year Spree (1986)

J.W.Campbell Memorial Award za roman 'Helliconia Spring' (1982)

Dobitnik je i James Blish Award i Pilgrim Award za SF kritiku.

Bio je počasni gost 23.-će svetske SF konvencije 1965. (i još nekoliko).

Vidi takođe: ABSURDIST SF; ADAM AND EVE; ANTHOLOGIES; ANTI-INTELLECTUALISM IN SF; ASTOUNDING SCIENCE-FICTION; BLACK HOLES; BOYS' PAPERS; BRITISH SCIENCE FICTION ASSOCIATION; CLICHES; COSY CATASTROPHE; CRITICAL AND HISTORICAL WORKS ABOUT SF; DEFINITIONS OF SF; DISASTER; ECOLOGY; ESP; EVOLUTION; FANTASTIC VOYAGES; GENETIC ENGINEERING; GODS AND DEMONS; GOLDEN AGE OF SF; GOTHIC SF; HIVE-MINDS; HOLOCAUST AND AFTER; HORROR IN SF; IMMORTALITY; ISLANDS; The MAGAZINE OF FANTASY AND SCIENCE FICTION; METAPHYSICS; MUSIC; NEW WRITINGS IN SF; OPTIMISM AND PESSIMISM; PARALLEL WORLDS; PASTORAL; PERCEPTION; POCKET UNIVERSE; POETRY; PROTO SCIENCE FICTION; PSYCHOLOGY; RADIO; RECURSIVE SF; ROBOTS; SOCIOLOGY; SPACE HABITATS.

Preveo Kaa



Bangla (Bengali) SF

(SF na bengalskom jeziku)

‘Prava naučna fantastika neće stvarno postojati dok ljudi ne shvate svrsishodnost nauke i ne počnu je s poštovanjem koristiti u svojim pričama.’

Ove riječi velikog Asimova sušta su istina naučne fantastike pisane na bengalskom (bengali ili bangla) jeziku, pogotovo u ranoj fazi, krajem 19-tog i početkom 20-tog vijeka.



Vratimo se u to vrijeme. Cijelo područje tada je bilo pod britanskom upravom (British Ray – Ray je hindu riječ za upravu, vlast) i zvalo se Britanska Indija. Bilo je to područje prošarano mnoštvom nacija, jezika i religija, uglavnom istočnjačkih, ali i s velikim brojem muslimana. Nakon pada britanske kolonijalne vlasti, kroz niz nemira i intervencijom svjetskih sila, zemlja je podijeljena u tri države, uglavnom odvajanjem

dijelova s većinskim muslimanskim stanovništvom. U centru je ostala Indija, na sjeveru je formiran Pakistan a na zapadu Bangladeš. Jezik Bangla ili Bengali službeni je jezik u Bangladešu, ali se upotrebljava i u indijskoj pokrajini Zapadni Bengal koja graniči s Bangladešom.

U ovom članku daću kratak pregled pisaca koji su stvarali i još stvaraju na tom jeziku, bez obzira u kojoj zemlji su živjeli ili žive.

Rani SF

Prvi zabilježeni SF roman je *‘Shukra Bhraman’* (Putovanje na Jupiter) napisan 1857. a objavljen 1879. Njegov autor, **Jagadanda Roy**, opisao je putovanje na drugu planetu, kao i susret s vanzemalcima porijeklom s

Urana. ‘Oni nalikuju veoma uvećanim majmunima. Tijela su im prekrivena tamno crnim krznom. Glave su im velike u odnosu na tijelo, prsti s dugim noktima, i potpuno su goli.’

Poznat je još jedan njegov roman, ‘*Shukro Bhraman*’ (Putovanje na Veneru).

Kao ranog SF pisca možemo označiti i **Hemlal Dutta** koji je 1882. u ilustrovanom časopisu Bigyan Dorpon (Ogledalo nauke) u dva nastavka objavio priču ‘Rohosso’ (Misterija).

Ocem savremene Bangla naučne fantastike smatra se Jagadish Chandra Bose.

Sir Jagadish Chandra Bose (Bengali: জগদীশ চন্দ্র বসু Jôgdish Chôndro Boshu) (1858–1937) je bengalski fizičar iz nepodijeljene Indije. Bio je pionir u istraživanju radio prenosa (bavio se time u isto vrijeme kada i Tesla i Markoni) i istraživanju mikrotalasne optike. Neki od njegovih izuma u području mikrotalasa i danas se koriste, jer je u tom području bio pedesetak godina ispred svih. Za svoj doprinos fizici dobio je titulu Sir.

Završio je osnovno školovanje na maternjem jeziku ali i u prestižnim engleskim školama u Kalkuti (što se tada smatralo statusnim simbolom), diplomirao na Kalkuta univerzitetu i nastavio studije medicine na London Univerzitetu i doktorirao prirodne nauke na Kembridžu. Nakon toga, 1885. vratio se u Indiju, gdje je kao prvi indijac, uprkos mnogim otporima, dobio katedru fizike na Univerzitetu.

Vitezom je proglašen 1916. a član je Kranjevskog društva od 1920.

Iako je njegov naučni rad veoma značajan, ovde se neću njime baviti. Zainteresovane upućujem na wikipediju. Nas zanima njegov rad u polju naučne fantastike. Nije napisao mnogo, ali su djela značajna zbog čvrstog utemeljenja na tadašnjim naučnim saznanjima. Na našu žalost, nisu prevedena s bengalskog.

1896. objavio je roman 'Niruddeshes Kahini', prvo veliko djelo bengalske naučne fantastike. Objavio je još nekoliko priča u knjizi 'Obbakto'.

Roquia Sakhawat Hussain, (Begum Rokeya) Bengali: (বেগম রোকেয়া), (1880–1932) je pisac, feministica i socijalni radnik u nepodijeljenom Bengalu ranog dvadesetog vijeka. Među autore ranog SF-a svrstava se zbog priče 'Sultana's Dream' (Sultanin san)(1905), prikaza utopijskog svijeta u kome vlada ženska dominacija (potpuno obrnuto od tadašnjeg stanja u Indiji). Vidi priču u prilogu.

Premendra Mitra (Bengali: প্রমেন্দ্র মিত্র) (1904-1988), bengalski pjesnik, pisac i izdavač, između ostalog pisao je i trilere i naučnu fantastiku. Kao mlad proputovao je cijelom Indijom (otac mu je bio zaposlen na željeznici). Neuspješno je studirao prirodne nauke, bavio se raznim poslovima, da bi kasnije otkrio talenat za pisanje i posvetio se tome. Izdavač je brojnih časopisa iz mnogih oblasti.

Najznačajniji SF radovi su mu 'Piprey Puran' (Priča o mravima), 'Mangalbairi' (Neprijatelji s Marsa) i 'Kuhoker Deshe' (U zemlji tajni).

Hemendra Kumar Roy (Bengali: হেমেন্দ্রকুমার রায়) (1888-1963) bengalski pisac i prevodilac, zaslužan za razvoj književnosti za djecu na bengalskom jeziku. Autor je SF djela 'Meghduter Morte Agomon'.

Značajna imena savremene SF u Bangladešu

Humayun Ahmed (Bengali: হুমায়ূন আহমেদ)(1948-) je popularni pisac, dramaturg i filmski i TV producent i režiser iz Bangladeša. Postavio je temelje mnogih književnih žanrova u Bangladešu a sa svojim bratom Muhammad Zafar Iqbalom smatra se ocem moderne naučne fantastike. Počeo je pisati i objavljivati još kao student, i doživio meteorski uspjeh. Od diplomiranja radi kao lektor za hemiju i profesor hemije na Univerzitetu u



Daki. Hemiju polimera doktorirao na Univerzitetu Sjeverne Dakote, USA. Autor je izvanredne knjige iz kvantne hemije, koja jednostavnim jezikom obrađuje ovu veoma složenu materiju.

Prevedene nazive dajem samo za djela koja su prevedena (na engleski):

Naučna fantastika

- Tomader Jonno Valobasa (Sve vas volim)(1973)
- Tara Tin Jon (Ima ih tri)
- Anonto Nakhatrobithi (Beskrajna galaksija)
- Fiha Sameekaran (Fiha formula)
- Erina
- Kuhok
- Ema
- Omega Point
- Shunno
- Onno Bhuvan (Drugi svet)
- Ditio Manob
- Ahok (Zbirka)

Supernatural

- Advut Sob Golpo
- Kalo Jadukar
- Pipli Begum
- Kani Daini
- Kutu Miah

Muhammed Zafar Iqbal (Bengali: মুহাম্মদ জাফর ইকবাল) (1952-), mlađi brat prethodno pomenutog Humayun Ahmeda, je akademik, naučnik, pisac za djecu i najplodniji pisac naučne fantastike u Bangladešu. Profesor je kompjuterskih nauka na fakultetu nauka i tehnologije.



Diplomirao je na Univerzitetu u Daki, doktorirao u Vašingtonu i karijeru nastavio

na Caltech-u i u Bell laboratorijama u nju Džersiju. U Bangladeš se vratio 1990. na mjesto profesora kompjuterskih nauka na fakultetu za nauku i tehnologiju, gdje i danas radi.

Književnim radom počeo se baviti rano, još za vrijeme studija u Daki, 70-tih godina, da bi to prekinuo tokom boravka u SAD. Nakon povratka, mnogo je radio na popularizaciji nauke među djecom i omladinom. Poznat je i kao žestok protivnik religioznog fanatizma zbog čega je u stalnom sukobu s fanaticima.

Bibliografija (samo naučna fantastika)

- Kopotronik Sukh-Dukkho (Kopotronske radosti i tuge) (1976)
- Omikronik Rupantor (Omikronske metamorfoze)
- System Ediphas
- Obonil (Infra-plavo) (2004)
- Crugo
- Triton Ekti Groher Nam (Planeta zvana Triton)
- Ekjon Otimanobi (Superdama)
- Noy Noy Sunno Tin (Devet devet nula tri)
- Cromium Oronno (Šuma od hroma)
- Metsys (1999)
- Nishongo Grohochari (Izgubljeni planetarni putnik)
- Jolojo (Rođen u vodi) (2000)
- Robonogori (Grad robota)
- Eron
- Project Nebula (2001)
- Fobeaner Jatri (Putnik s Fobosa)
- Ruhan Ruhan (2006)
- Nayeera
- Pri (1997)
- Saira Scientist (Saira, naučnik)
- Biggani Sofdor Alir Moha Moha Abiskar (Veliki izumi Solfdor Alija, naučnika) (1992)
- Dekha Alo, Na dekha Rup (1986)
- Mohakashe Moha Tras
- Sahnaz O Captain Dablu
- Phoenix (2003)
- Tratuler Jagat (2002)
- Trinitry Rashimala (Sekvenca Trinitri) (1995)
- Tuki O Jhayer (Pray) Dussahoshik Obhijan (Neustrašive (skoro) avanture Tukija i Jha)

- Jara Biobot (Biološki robot) (1993)
- Onuron Golok (1996)
- Amra O Crab Nebula (2000)

Autor je i SF stripa 'Mohakashe Mohattrash' (Panika u svemiru).

Qazi Anwar Husain ili **Vidyut Mitra** (pseudonim) je pisac, izdavač i prevodilac. Magistar književnosti i bengalskog jezika i osnivač najveće izdavačke kuće u Bangladešu, 'Sheba'.

Autor je serije romana 'Masud Rana' o Rani, špijunu po uzoru na Džems Bonda, sa svim bondovskim tehnikalijama i trikovima. Serija obuhvata fantastičnih više od 350 knjiga, od kojih se najboljim smatra trodijelni roman 'Volim te, čovječe'.

Ostala značajna imena SF stvaralaštva u Bangladešu obuhvataju sledeće stvaraoce: Qazi Abdul Halim, Ali Imam, Ahsanul Habib, Kamal Arsalan, Dr. Ahmed Mujibar Rahman, Moinul Ahsan Saber, Swapan Kumar Gayen, Anirudho Alam, Mostafa Tanim, Vobdesch Ray, Jubaida Gulshan Ara Hena, Amirul Islam, Touhidur Rahman, Nipun Alam, Zakaria Swapan i Qazi Shahnur Hussain.

SF časopis 'Moulik' odigrao je važnu ulogu u popularisanju naučne fantastike u Bangladešu. Izlazi jednom mjesečno još od 1997, i objavljuje priče mladih autora.

Pisci iz Zapadnog Bengala (Indija)

Vjerovatno zbog uticaja matične zemlje, Indije, gdje su pisci veoma naklonjeni duhovnom, pisci iz Zapadnog Bengala radije i u mnogo većem obimu stvaraju djela iz epske nego iz naučne fantastike. Ipak, izdvaja se nekoliko imena autora čistog SF-a, kao, recimo, u uvodu već pomenuti Premendra Mitra. Među njima izuzetno i najznačajnije mjesto svakako zauzima Satyajit Ray.

Satyajit Ray (Bengali: সত্যজিত রায় Shottojit Rae) (1921–1992) je indijski pisac, filmski producent i proslavljeni režiser dvadesetog vijeka. Rodio se u Kalkuti, u tada nepodijeljenoj Indiji. Studirao ekonomiju na Presidency Koledžu i orijentalnu umjetnost na Visva-Bharati Univerzitetu, kao učenik velikog Rabindranath Tagore. Nakon susreta s francuskim režiserom Žanom

Renoarom, i nakon što je gledao italijanski film 'Kradljivci bicikala', uglavnom se posvetio filmskoj umjetnosti. Radio je sve vrste poslova – pisao scenarije, glumio, bio umjetnički direktor i režiser. Tokom života režirao je 37 filmova. Već prvi njegov film, 'Pather Panchali' dobio je jedanaest prestižnih međunarodnih nagrada, da bi 1992. (samo nekoliko dana pred smrt) dobio Oskara za životno djelo Američke filmske akademije. Počasni je doktor Oksfordskog univerziteta i dobitnik brojnih drugih nagrada.



(Ray kao mladić, u svom 'Apu' razdoblju)

Osim filma, bavio se i pisanjem djela iz epske i naučne fantastike, bio izdavač, ilustrator, grafički dizajner i filmski kritičar. Kao kuriozitet, navešću i da je dizajnirao dva slovna lika (fonta), Ray Roman i Ray Bizarre, usklađujući indijsku tradiciju i moderna rješenja u dizajniranju fontova. Sam je ilustrovao sve svoje knjige.

Kao pisac, prvenstveno je poznat kao autor dva književna lika – detektiva Felude i naučnika, profesora Shonku. Djela su mu uglavnom namijenjena mlađem uzrastu, ali ih podjednako vole i stariji. Volio je srednje kratku formu, pa je uglavnom pisao ono što bi mi nazvali novele, i objavljivao po 12 u jednoj zbirci (volio je taj broj 12, često u njegovim pričama on ima značajnu ulogu). Objavljivao ih je i u bengalskom književnom časopisu 'Eksan'.



(Naslovna strana jedne od Rayevih zbirki priča)

Feluda (ফেলুদা) (Pradosh Chandra Mitra), je izmišljeni privatni detektiv, neka vrsta istočnjačkog Šerlok Holmsa, koji domišljatošću rješava veoma zapetljane slučajeve, često istražujući same osnove zločina kao takvog. Po motivima ovih priča snimljena su i dva filma, 'Zlatni grad' i 'Bog slonova'.

Professor Shanku (প্রফেসর শঙ্কু), ili Trilokeshwar Shanku, je glavni lik Rayevih SF priča. Radi se o naučniku koji u svojoj vlastitoj laboratoriji dolazi do niza fantastičnih otkrića. Radnja se, osim u profesorovim laboratorijama, dešava u velikom broju zemalja uzduž i poprijeko zemaljske kugle.



(Nekoliko dana prije smrti, s Oskarom za životno djelo)

Tarini khuro (তারিণী খুরো) (Ujak Tarini) je postariji neženja koji iz svog iskustva priča razne zanimljive priče, uglavnom horor tematike.

Osim priča iz ovih serijala, Satyajit Ray napisao je i veliki broj nepovezanih priča, od kojih su neke horor ili SF. Svakako najpoznatija od njegovih SF priča je Bankubabur Bandhu (Banku Babin Prijatelj) o kojoj pogledajte poseban dodatak – ‘The Alien’.

Adrish Bardhan je još jedno značajno ime među SF piscima Zapadnog Bengala. Autor je većeg broja SF priča i izdavač prvog isključivo SF časopisa na bengalskom, ‘Ashchorjo’, kao i časopisa ‘Bishshoj Science Fiction’ i ‘Fantastic’. Svi ti časopisi imali su kratak vijek ali su bili pokretači SF stvaranja u Zapadnom Bengalu.

Ostala značajnija imena SF stvaralaštva Zapadnog Bengala su: Lila Majumdar, Sunil Ganguly, Kinnor Ray, Shirshendu Mukherjee, Said Mustafa Siraj, Samarjit Kor, Swapan Banarjee i Somoresh Majumder.



The Alien (Vanzemaljac)

Tokom 1962. Satyajit Ray objavio je u časopisu 'Sandesh' kratku priču 'Bankubabur Bandhu' (Banku Babin prijatelj), u kojoj je opisao vanzemaljca, gospodina Anga, koji ostaje nasukan na Zemlji, u nekom ruralnom području Bengala. Ang uspostavlja drugarski odnos s lokalnim klinkom po imenu Haba, i njegovim drugarima.

Zvuči li vam ovo poznato? Zvuči, zar ne. S pravom. Čitajte dalje.

1967. Ray piše scenario za film 'The Alien' po motivima ove priče. Film se snima u produkciji Columbia Pictures, u američko-indijskoj koprodukciji, u režiji samog Raya, a nosioci glavnih uloga su Peter Sellers i Marlon Brando.

Na svoje veliko iznenađenje, Ray otkriva da je Columbia vlasnik svih prava (copyright) na NJEGOV scenario za cijeli svijet, napušta polusnimljeni film i vraća se u Kalkutu, a režiranje preuzima Džejms Koburn. Već završen film nikada nije prikazan već je smješten u bunker (dijelovi se mogu pronaći na Internetu).

A onda se, 1982. u kinima pojavljuje Spielbergov film E.T. i doživljava globalni uspjeh. Šta reći o scenariju, osim da je to 'The Alien', uz

promjenu lokacije i imena aktera. Spielberg je tvrdio (a i danas tvrdi) da nikada nije vidio ni Rayev scenario, a ni sam film, ali... Zamislimo da neko napiše Hamleta, radnju smjesti negdje u Aziju, i svemu izmijenja imena, a zatim tvrdi da nikada nije čuo za Šekspira. Da li biste mu vjerovali na riječ.

Osim Wikipedie, posjetite i neka od ovih mjesta:

Sadhanbabu's Friends: Science Fiction in Bengal from 1882-1961

http://www.sarai.net/journal/03pdf/076_082_dsengupta.pdf

Bangla Article on Humayun Ahmed

<http://www.bangladeshinovels.com/novelists.html>

Muhammad Zafar Iqbal: A life in quantum leap

<http://www.newagebd.com/2006/jan/01/newyear06/heroes01.html>

Useful Resources by Ali Imam

<http://www.boi-mela.com/Booklist.asp?author=340>

Most of the books of Quazi Anwar Hossain can be found

<http://www.boi-mela.com/Booklist.asp?author=102>

http://en.wikipedia.org/wiki/Literary_creations_of_Satyajit_Ray

Books Written by Satyajit Ray (SatyajitRay.org)

http://www.satyajitray.org/booksandvideo/books_by_ray.htm

Priredio MasterYoda

Nil Gejmen

Neil Gaiman

Nil Ričard Gejmen, svestrani autor naučno-fantastičnih dela iz domena čiste proze sa jednakim uspehom stvarao je i svetu stripa, a upamćen je po velikom presedanu iz 1991. godine dobivši književnu nagradu (World Fantasy Award) za kratku fikciju "San letnje noći" iz serijala Sendmen, što predstavlja izuzetak u istoriji književnosti, da je jedna grafička novela dobila književnu nagradu.



Murom i "Miracleman", da bi nakon propasti prvobitne izdavačke kuće prešao u DC Comics, gde je najpre radio "Crnu orhideju", superherojski strip sa superherojskim negativcem i superherojskim epizodistima.

1989. izdaje strip serijal "Knjiga magije" u 4 dela, putovanje kroz mitološke i magične predele DC svemira, priču o engleskom tinejdžeru, Timu Hanteru

koji otkriva da mu je sudbina da bude veliki čarobnjak, uz nezaobilaznu opasku o postojanju izuzetne sličnosti sa kasnijim i znatno poznatijim Harijem Potterom. Nakon pisanja poluautobiografske priče o fascinaciji dečaka antijunakom Elrikom za antologiju "Priče belog vuka" Eda Kramera, počinje njihova saradnja i 1996. rađa se "Sendmen: Knjiga snova", antologija kratkih priča baziranih na istoimenom strip serijalu.

Dream a little dream of me (1989-1996)

"Sendmen" je jedna od najkontraverznijih grafičkih novela, međutim niko ne spori da je reč o nezaobilaznom štivu za sve ozbiljnije ljubitelje savremene grafičke umetnosti. Doživljaji **Svevremenih**, čuvene sedmorke-San, Smrt, Sudbina, Strast, Stihija, Sunovrat i Sumanutost kroz sve epohe ljudske civilizacije uspesno su razbili dotadašnji kliše superherojštine američkog stripa. Postmoderne priče o snovima i magiji u sprezi sa mitološkim figurama i istorijskim ličnostima doživele su ogromnu popularnost. Svih 75 naslovnica radio je njegov prijatelj Dejv Mekin, a Gejmen je uspeo da vešto izbegne ultimativnu priču o Morfeju, stalno menjajući vizuru i književni izraz, poigravajući se uz prikaz različitih, a uvek uverljivih likova, bez obzira da li su u pitanju istorijske ličnosti, likovi iz bajki ili društveni marginalci. Univerzitet "Kalifornija" uveo je Sendmena kao obaveznu lekturu na predavanjima o mitologiji.



Sredinom devedesetih završava rad na Sendmenu i fokusira se na pisanje proze. Sledi saradnja sa Terijem Pračedom i roman "Dobra predskazanja", urnebesna, topla i uzbudljiva priča o neminovnoj apokalipsi. Serijal

"Nigdina", futuristička priča o mračnom podzemlju Londona pretočen je u TV serijal (BBC).

Sendmen je revitalizovan 1999. godine kroz limitiranja izdanja različitih autora i ilustratora uz prikaz doživljaja epizodnih likova.

2001. piše roman "Američki Bogovi" za koji dobija jednu od najprestižnijih nagrada Bram stoker, kao i Hugo i Nebula nagrade za 2002. godinu, a februara 2001. izdavači pokreću promotivnu web-stranicu sa Gejmanovim blogom, da bi ona kasnije prerasla i u službeni website gde Gejman piše o svojim trenutnim projektima. <http://www.neilgaiman.com/>

Naučno fantastična knjiga za decu, "Koralina" objavljena 2003., osvaja Hugo i Nebula nagrade za najbolji roman, kao i Bram Stoker nagradu za najbolju priču za decu. Njegovo viđenje dečje naučne fantastike, mnogi kritičari opisuju kao modernu interpretaciju "Alise u zemlji čuda". Roman iz 2005. "Anasijevi momci", priča o sporednom liku iz prethodnog romana i odnosu njegovih sinova, dostiže prvo mesto na bestseller listi "Njujork Tajmsa".

Početkom 2007. objavljeno je da će Gejmen sesti u režisersku stolicu zarad filmske adaptacije stripa "Smrt: Visoka cena života", specijalnog izdanja sa likovima iz Sendmena.



Ljubaznošću ovog naturalizovanog Amerikanca koga odlikuje britki ostrvski humor dobijen je, elektronskim putem, intervju Vesne Perić koga prenosim u originalu i celosti, tako da možete zaviriti malo dublje i u sam autorov koncept stvaranja i poimanja umetnosti :

"- Pošto su Američki bogovi objavljeni, neki su pitali kako se Vi, budući da ste Britanac, usudujete da opisujete američku kulturu. Ali, da napravimo poređenje između Vas i Senke, Vašeg protagoniste: u finalnom delu svoje inicijacije Senka ide na Istok, zaustavlja se na Islandu, i možemo očekivati da ide i dalje, do Velike Britanije... Vi ste, pak, putovali iz Britanije na Zapad, u SAD, gde je Vaše stalno boravište. Da li je Amerika bila deo Vaše sopstvene inicijacije, i kakvu Vam je perspektivu ona dala?

NG: Nisam siguran da ubrajam Ameriku u inicijaciju. To je više kombinacija lokacija i opservacija. Ona je i medijski pejzaž isto kao bilo šta drugo, a ja sam postao fasciniran ponorom između medijskih pejzaža i realnosti. I siguran sam da je Senka otišao i mnogo dalje od Velike Britanije.

- Ljubitelji i posvećenici Sendmena ne mogu a da ne primete da se i saga o Gospodaru sna i Bogovi završavaju na sličan način - ulaženjem u novi ciklus kroz transformacije izvan smrti. Da li Vam je bilo teško da napustite Sendmena, te ste mu dali ovaj očigledan omaž kroz lik Senke?

NG: Pa, da, zato sam toliko i uživao u pisanju The Dream Hunters i Endless Nights. Ali, Morfeus i Senka se toliko mnogo razlikuju u svakom smislu, i ne vidim ih kao analogiju jednog sa drugim. Sendmen na kraju The Kindly Ones nije Morfeus. Sto se Senke tiče, on je solarno božanstvo a njihove priče prate izvestan obrazac, bilo da govorite o Ozirisu ili Isusu ili bilo kome drugom. Oni umiru, ali se iznova vraćaju. To spada u opis njihove delatnosti. Morfeus nije solarno božanstvo niti bilo koji vid božanstva.

- Senka nije običan tip, on je sin božanstva u hickokijanskoj situaciji haosa, ubistava i potere. Da li je imao neki drugi izbor sem da učestvuje u finalnom sudaru novih i starih bogova? I da li Vam je Vaš junak stvarao teškoće i na kom putu svoje road - inicijacije?

NG: Stvarao mi je poteškoće sve vreme kroz knjigu, uglavnom zato što je bio veoma pasivan. Bio je u šoku, pretpostavljam. Ali, hteo sam da izađe iz svoje čaure i poleti mnogo ranije pre nego što je on sam pozeleo.

- Jednom ste rekli da internet, iako se smatra velikim izvorom informacija, u stvari pokazuje da je ograničen, na primer, kada neko počne da traži

slovenska božanstva. Šta je bio Vaš izvor slovenske mitologije i da li su vam neki bogovi ili boginje bili posebno intrigantni?

NG: Na web sajt bibliografiji: "Ko je ko u neklasičnoj mitologiji" Egertona Sajkesa u izdanju "Oxford University Press" bila mi je zaista korisna knjiga, i mesto na kome sam prvi put naleteo i bio fasciniran slovenskim mitovima. Postoji čitav uvod za to. Postoji i poduža bibliografija na kraju sa listom izvora za sve sem za slovenske mitove, što je pomalo uznemirujuće. Proverio sam web i imao sam prijatelje koji su bibliotekari i koji su tražili informacije za mene.

Najviše su mi se svideli Černobog i Zora, i zato sam ih i stavio u knjigu, a postoje i drugi bogovi kao Perun o kojima bih voleo da još više saznam. Našao sam nekoliko izvora koji pominju čitavo mnoštvo slovenskih bogova, a test da li je neka knjiga iz mitologije dobra ili ne postao je taj da li se i koliko u njoj spominju slovenska božanstva.

- Zapravo, u Bogovima otvoreno stigmatizujete haj-tek civilizaciju, internet i nove medije, i činite ih "losim momcima". Da li je slika zaista tako ekstremno crno/bela?

NG: Pa, u prvoj polovini knjige Senka je na strani "loših momaka". Da biste njih isčitavali kao loše, smatram da do kraja knjige morate zaista da se potrudite da održite crno/belu sliku pošto je već počela da bude u boji.

- Sigurno su čitateljke uživale u likovima kao sto su Lora ili Sem. Motiv mrtve žene evocira Orfeja i Euridiku, ali Vi zapravo pervertirate i demitologizujete ideju plemenite mrtve supruge - Lora je prevarila Senku. Da li smatrate da naša civilizacija nije više sposobna za plemenite i čiste emocionalne veze?

NG: O, smatram da je naša civilizacija savršeno sposobna za plemenite i čiste veze. Ili bar jedinke jesu sposobne da imaju plemenite odnose kao što su u stanju da imaju i komplikovane i haotične. Mislim da se to ne menja ni kod mene.

- Često govorite da Vaše knjige i priče imaju pol/rod. Da li to zavisi od iskustava kroz koja Vi prolazite provocirajući sebe da emocionalno očvrstnete ili omekšate? Zapravo, da li je moguće biti androgini pisac?

NG: Mislim da, kao pisac, možete i da bi trebalo da transcendirate ono što jeste - pol, nacionalnost, politiku i da postanete nešto mnogo više i interesantnije, sadržavajući mnoštva.

- Veliki deo Vašeg dela tiče se pripovedanja i pričanja priča, sto Vas, između ostalog, čini postmodernim piscem. Dajete omaž Šekspiru, Morfeus je nazvan i "Princem priča", njegov bibliotekar Lisjen vodi biblioteku svih sanjanih knjiga, muza Kaliopa biva silovana zbog inspiracije, a Odin zna tajnu runa i zapravo mora biti obešen da bi dobio tajno znanje pričanja. Šta je najsvetija i ultimativna žrtva pisca i pripovedača svaki put kada ona počne da stvara novi univerzum? Da li Vi žrtvujete mnogo tokom pisanja?

NG: Da, žrtvujete neke stvari. Pretpostavljam da je poslednji deo Sendmena - Bura, bilo moj pokušaj da opišem šta dajete a šta dobijate kao pisac.

- Jedan od nezaboravnih likova, pored naravno, Sendmena i Smrti jeste Lucifer, jedan od najhrabrijih i najdrskijih likova kome nijedna čitateljka sigurno ne odoleva. Zahvaljujući Majku Keriju uživamo u spin off-u seriji Lucifera. Kako Vam se dopada inverzija dogme u kojoj je Lucifer "loš momak"?

NG: Bilo je zabavno i dopada mi se kako je dobro Majk nastavio sa ovim likom. Uvek sam osećao da je Luciferu bilo smešteno, tako da je bilo zanimljivo stvarati lik koji to odražava.

- Pomalo ste se šalili govoreći da je prazan list papira ono sto Vas najviše plaši. Šta Vas plaši više od toga?

NG: Šta me više plaši od pomisli da više nikada neću imati nove ideje? Da nešto povredi moju decu. Da budem sam. Da nikada više ne budem sam. Da dobri ljudi čine loše stvari, ponekad najgore stvari.

- Serijal SENDMEN Vam je doneo svetsku slavu. Grafička novela je medij koji ste istraživali sa velikim uspehom. Da li je smatrate moćnijim od, recimo, filma? (Jer, često u velikim filmskim produkcijama briljantnu ideju "iskasape" producenti)

NG: Filmovi jesu puni kompromisa - količina novca koja je u igri znači da mnogi ljudi žele nešto svoje da kažu i njihovo mišljenje se sluša. Film o Sendmenu koji bi odražavao strip bi bio dug oko 6 sati i koštao bi milijarde... bilo je jednostavnije učiniti to u mediju stripa.

-Kakav je Vaš komentar na pozajmljivanje (čak krađu) ideje iz strip serijala Grant Morisona Invisibles i prebacivanje u globalni fenomen po imenu Matriks braće Vahovski?

NG: Mislim da su braća Vahovski zajmila sa raznih strana - to je jedna od stvari u vezi sa Matriksom - bio je to Filip K. Dik koji se susreće sa hongkongskim akcionim filmom. (Postoji intervju sa Lorensom Fisbernom u kome on govori o čitanju SENDMENA da bi pripremao svoju rolu Morfeusa u Matriksu). Kao sto je slučaj sa mnogim idejama preuzetim iz pop kulture, nije u pitanju šta je to već šta sa tim uradite.

- Razmišljate li o pisanju scenarija prema romanu Američki bogovi i kog biste reditelja želeli? Koga zamišljate u glavnoj ulozi?

NG: Ne bih želeo da pišem scenario. Dopadalo mi se da pišem roman jer je veliki i nezgrapan da bi bio film. Što se reditelja tiče... Dejvid Linč ili Lars Fon Trir ili Mark Romanek ili braća Poljaci... Ostavio bih kasting njima.

- Da li ste razmatrali turneju potpisivanja Vaših knjiga u jugoistočnoj Evropi? Fanovi iz Srbije bi voleli da Vas upoznaju?

NG: Voleo bih da dođem. Jednog dana..."

Objavljeno: Danas, VIKEND subota-nedelja, 14-15. decembar 2002.



Na kraju, jedna anegdota o autorovoj samospoznaji:

Naime, Gejmen je verovao da je strip autor, sve dok mu na nekoj zabavi urednik književnog dodatka lokalnih novina nije objasnio da je to što Gejmen radi zapravo literarno stvaranje. U kasnijem prisećanju na ovaj događaj rekao je da se osetio kao žena koju su upravo obavestili da nije

prostitutka, već počasna gošća...citat: "I suddenly felt like someone who had been informed that she wasn't a hooker, that in fact she was a lady of the evening" (Los Angeles Times, 2001.)

Kompletna lista autorovih objavljenih radova :

<http://www.neilgaiman.com/works/>

Spisak nagrada i priznanja :

<http://www.neilgaiman.com/about/awardsandhonors>

Priredila Pikax



Severna Park**Lek Za Sve**

("The Cure for Everything" by Severna Park)

Marija je pokušavala da upali vlažnu cigaretu dok je pravila pauzu, kada je kamion pun Indiosa stigao iz Ipirange. Čula je zvuk motora mnogo ranije, dok se zardjala krtija još vukla kroz džunglu Ksingu rezervata. "Mi to očekujemo nekoga?" upitala je Horasa.

Horas odmahnu glavom, počea se po neurednoj bradi i krenu ka šumi. Miris Dizela se mešao sa mirisima zemlje i duvanskog dima. Kamion je uz tešku škripu stao pred glavnom kapijom "Centra za Asimilaciju Indijanaca u Ksinguu".

Osam par razlika u načinu na koji su im lica bila obojena, i ovi su delovali kao i svi prethodni; umornih i uplašanih lica, napakovani poput sardina na uskim klupama prikolice - i svako od njih je držao nešto u rukama; - dete, bubanj ili limeni lonac. Horas rukom pokaza vozaču da skrene desno i spusti se nizbrdo ka prihvatilištu. Marija je posmatrala Indiose, a oni su zurili u nju kao da je u pitanju vašarska nakaza.

"Sad su se usrali od straha," reče Horas, direktor "Projeto Brasileiro Nacional de Assimilação do Índio"... "Misliće da je ovo mesto ukleto." "Trebali su da jave da stižu" reče Marija. "Sklonila bih se iz vidokruga, kao svaki dobro vaspitan zloduh."

Horas zgazi neupaljenu cigaretu. "Idi dole, do A/V-a." Reče joj. "Zvaću te za par minuta." Pokušao je da zagladi raščupanu kosu, pa krenu za kamionom.

Marija povuče još jedan dim pa zatim takodje baci vlažni smotuljak duvana, i krenu u suprotnom pravcu. Prikolica za Audio/Vizuelni nadzor, joj je pružala mogućnost da - bez rizika da bude vidjena - posmatra dešavanja u prihvatilištu. Horas je govorio više plemenskih dijalekata; Tupi-Guaranija, Aravaka, i Ge-a; Marija- iako je slabo razumevala reči, imala je snažno empatijsko razumevanje, proizašlo iz godina proučavanja plemenskih običaja i psihologije Indiosa na fakultetu u Sao-Paulu. Bila je udaljeni glas u njegovom uhu, šapućući putem mikrofona savete dok je on uzimao podatke od izbeglih plemena. Bila je ona koja je birala pitanja, vodeći ga dok je razgovarao sa njima, poput savesti.

Ili poput duha. Osvrnula se, ali kamion sa Indiosima je već otišao. Bez obzira odakle stizali, Indiosi su imali ideju kako izgledaju beli ili crni ljudi, ali videti albinosa za njih je bilo novo i zastrašujuće iskustvo. Njene crvene oči, bleđa, svetlucaća koža zategnuta preko afričkih crta lica... Za većinu njih, ona je bila zastrašujuć i magičan entitet. Za nju, ... pa ... većina njih se ponašala na način na koji su se ljudi, civilizovani ili ne, čitavog života ponašali prema njoj.

Još jedan zvuk, još jedno brujanje motora u tišini prašume. Ovaj je bio drugačiji, nije bilo škripe i teškog zvuka kamiona.

Vratila se ka kapiji. U krošnjama oko kampa majmuni su kreštalili, jurili se po granama poput živog vetra. Farovi su polako izronili iz šumske tame i džip se polako dovezao do kapije. Sjajno crvena slova na haubi - "Projekat Hiler".

Marija mahnu vozaču da stane. On i suvozač su nosili jarko crvene jakne, sa oznakama Hiler projekta ušivenim na prednjim džepovima. Vozač je bio Indios, sa standardno širokim licem. Putnik je bio crn poput ebanovine, poput studenata iz Nigerije koje je upoznala u Sao-Paulu. On je pogleda zbunjeno, ali Marija već beše naviknuta na to - nije očekivao da vidi albinosa ovde, a možda ga nikad nije ni video.

"Tražimo kamion iz Ipirange," reče joj crnac na Portugalskom. Ime mu beše usiveno kraj amblema. N'Likli.

Pokazala je ka blatnjavoj nizbrdici. "Prihvatilište je tamo," odgovori mu na istom jeziku. "Trebalo je da se javite unapred. Imali ste sreće, pa trenutno imamo mesta za njih."

"Hvala," reče N'Likli, i vozač pokrenu džip.

"Hej," doviknu Marija dok su se udaljavali. "Šta je projekat Hiler?"

Još jedni humanitarci sponzorirani da spašavaju ionako izumrla plemena, pomislila je. Crnac je ponovo pogleda, ovoga puta na takav način da je i nesvesno začutala. Džip je ubrzao, dok se poskakujući spuštao prilaznim putem.

Marija počne da kopa po džepovima tražeći cigaretu. Nije ih imala više. Umesto da se vrati ka A/V-u uputila se za njima, ka prihvatilištu.

Tamo je zatekla N'Liklija i vozača kako sede za stolom i na Portugalskom se prepiru sa Horasom, dok su četvorica radnika iz rezervata stajala kraj njih.

"Ovi ljudi moraju da budu izolovani," govorio je vozač. "Treba im karantin ili ćemo ostati bez polovine - zbog gripa, a drugu polovinu pobiće jebene boginje."

Delovao je preterano zabrinut da bi to bilo iskreno, pomisli Marija. Horas se okrenu od njih i počeo da daje instrukcije jednom od radnika na Aravak dijalektu. "Vozite ih do bloka C. Idite okolo, da ne bi prolazili kroz logor Vaura."

"Ne," reče N'Likli. "Mi ćemo ih odvesti. Samo nam pokaži gde mogu da prenoće."

Horas podiže jednu obrvu. "Da prenoće?"

"Odlazimo ujutru," odgovori N'Likli. "Imamo predviđene, stalne objekte za njih - južno odavde, u Ksavantini."

Horas ustade. "Kada jednom dođu u Ksingu, postaju naša odgovornost. Ako ste mislili da ih pokupite i ostavite ovde "da prenoće" - zajebali ste se, ovo nije motel."

Vozač izvuče nekoliko listova papira i pruži ih Horasu. Svaki od njih je imao, naizgled, važeće pečate i crveno odštampano zaglavlje- "Projekat Hiler". "Imamo ovlašćenje," reče on.

"Imam i ja," odvrati Horas. "I moja su veća i šarenija, zahvaljujući- "Plano de Desenvolvimento Econômico e Social in Brazillia."

Vozač je upitno pogledao N'Liklija.

"Dozvoli mi da bar telefoniram," zamoli N'Likli. "Sredićemo ovaj nesporazum - na obostrano zadovoljstvo."

Horas glasno išmrknu i pokaza ka Mariji. "Ona će vam pokazati gde je."

"Ovuda," povede ih Marija.

Horas im ne bi dao Indiose, imali oni ovlašćenja za njih ili ne. Želeo je da se otarasi tog Hiler, šta- god- jebeno- bio, projekta - a zatim da zadrži Indiose dok ne sazna odakle su i kako su dospeli u kamion. Indiosu su bili raseljavani sa svoje zemlje, širom Brazila, kao akt vladinog milosrdja - pre nego što i zadnji od njih ne završi sa metkom u čelu upućenim od nekog rančera, plantažera kaučuka ili kopača zlata. Ksingu i slični projekti behu tek šecerna pilula, koju je vlada kroz "Plano de Desenvolvimento" davala Indiosima - dok im je sa druge strane otimala sve. Horas je to znao. Svi su to znali.

N'Likli ju je pratio, između uskovitlanih oblaka komaraca i kroz tešku maglu koja se dizala sa reke. Telefon beše na drugoj strani kampa, i Marija uspori kako bi ga sačekala.

"Dobro, i šta je Hiler projekat?" upita ga.

"Oh," odgovorio joj je, sada, mirnijim tonom- "mi smo deo Koalicije za očuvanje."

"Koji?" opet upita Marija. "Agencija za kišne sume?"

"Nešto slično."

"Trebalo bi da budeš malo određeniji." Marija glavom klimnu u pravcu prihvatilišta. "Horas misli da su takve "Agencije" paravan za Svetsku Banku i da nisu zainteresovane ni za kakvo očuvanje. Ako sazna za koga radiš, nikada ti neće dati tvoje male Indiose."

N'Likli zastade oklevajući. "U redu. Čula si za "Internacionalnu Farmaceutiku"?"

"Slali su biologe sa šamanima, da sakupljaju lekovito bilje..."

"Tako je," potvrdi on. "I.F. finansira deo naše misije."

"Misliš na onaj trip da su kišne šume - velika potencijalna apoteka?" Marija stade. "Što onda selite Indiose iz Ipirange u Ksavantinu? Tamo ne poznaju ni teren, ni bilje. Ipiranga je potpuno drugačiji ekosistem."

Napravio je pokret koji je trebalo da izgleda kao sleganje ramenima, ali Mariji je delovalo kao da se nesvesno stresao. "Uskoro će da dovrše branu nedaleko od Ipirange," reče. "Morali smo da ih preselimo."

"U Ksavantinu?" Nije mogla da se seti ničega u vezi tog mesta, osim napuštenih rudarskih kopova i par plantaži kaučuka. "Zašto ih ne ostavite kod nas?"

"Zato što su ... jedinstveni."

Njegova neodređenost, oklevanje u svakoj reči, naveli bi je da pomisli da namerava da ih, u najmanju ruku, sve proda kao roblje kopačima zlata... samo da nije bilo nečega u njegovom glasu, što joj je govorilo da je zaista brinuo šta će se desiti sa njima.

"Jedinstveni?" upita Marija. "Misliš - lingvistički? Kulturalno?"

Zavukao je ruke duboko u džepove. Neko vreme je grizao donju usnu, i zatim napokon izustio,

"Genetski."

"Jel da?" reče Marija. "Šta podrazumevaš pod tim?"

"Ipiranga je izuzetno izolovana dolina. Da nije bilo brane, ovi ljudi su mogli da ostanu neotkriveni još bar jedan vek. Druga plemena u toj regiji su nam govorila da su oni samo izmišljotina." Fiksirao ju je očima. "Mislimo da se nisu mešali ni sa kim van doline, petsto godina, najmanje."

Marija se sumnjičavo iskezi. "Morali bi da imaju jezive poremećaje usled bliskosti genoma, da ne pričam o tome kako bi se sve završilo sterilitetom - za mnogo kraće vreme."

"To bi bilo logično," odgovori N'Likli. "Međutim, bili su izuzetno pažljivi."

Čitava poplava genetskih posledica preplavi joj um. Mutanti. Nasledno ludilo i košmarni fizički poremećaji, iz generacije u generaciju. Poznavala je svaki od njih. "Mora da su vodili čitave arhive kako bi sprečili da se nečiji nećak ne oženi sopstvenom sestrčinom."

"Imaju tradiciju usmenog predanja, kakvu ne bi mogla da pojmiš. Njihova deca naizust znaju svoj rodoslov desetinama generacija unazad. Vrlo su sigurni po pitanju toga sa kim ne treba da se petljaju."

Marija zažmuri, pošto su naišli na još jedan oblak komaraca. "Ali greške su morale da se dešavaju. Neverstva, radoznalost, odrastanje..."

"Ako su ih i imali, nijedna nije preživela. Nismo zatekli nijedan slučaj autizma, ili Daunovog Sindroma." Ponovo ju je oštro pogledao. "Ili Luknovljevog."

Marija nesvesno stegnu zube a nokti joj se zakopaše u dlanove. "Izvini?"

"Luknovljev Sindrom. Tvoj albinizam. To je u pitanju. Zar ne?"

Jednostavno se skamenila. Nije mogla da odluči da li da ga udari ili da pocne da vrišti. Čak ni Horas nije znao ime njene bolesti. Niko nije trebalo da ga pomene. Trebalo je da ostane nevidljivo,- poput nje.

N'Likli joj je prišao bliže. "Ako imaš Luknova, tvoja porodica mora da potiče iz Obale Slonovače. Dovedeni su kao robovi u Južnu Karolinu krajem osamnaestog veka, gde su se pomešali sa doseljenicima iz istočne Irske. To je tipičan istorijat za većinu Luknovljevih sindroma, i jako loša kombinacija" Za trenutak je oklevao. "Osim ukoliko si odlučila da ne radjaš."

Zurila je u njega. Njen praded a iz Južne Karoline je bio "jako žut", kako su onda opisivali belce... koji su sistematski silovali ropkinje. Deca njegove kćeri bejahu svetle kože i svetlih očiju, i imbecilna. Jedino koje je preživelo i bilo najmanje pogodjeno bolešću- beše Marijina majka. Marijina majka, kojoj su kada je konačno otišla da se testira, rekli da će joj njena nakazna albino kćer umesto unučadi radjati monstrume. Izobličene, poput larvi bele monstrume, koji će umirati u trenutku kada napuste njenu utrobu.

"Koji kurac ti zamišljaš da si?" prodahta Marija.

"Postoji lek," tiho joj reče. "Ili će postojati." Neodređenom kretnjom pokaza prema prihvatilištu "I.F. želi te ljude jer su njihove krvne linije tako pažljivo dokumentovane i tako čiste. Postoji mutacija u njihovim genima, koju svi oni imaju, i ona... ona "resetuje" kontrolne regione u DNK-u zigota. To znači da njihovi geni mogu da se iskoriste za eliminaciju bukvalno svih

kongenitalnih poremećaja, čak i starenja. Tamo je stogodišnja starica, zdrava i razumna, poput mene ili tebe. Dvanaestogodišnja devojčica čiji geni mogu da pošalju leukemiju u zaborav.

Prišao joj je sasvim blizu. "Tamo je i momak koji može da bude izvor za stotinu novih vakcina. On je neverovatan, nezamisliv, on ... on je lek za sve. Ali sve to će biti izgubljeno ako ih tvoj šef zadrži ovde. A on to može. Ima ovlašćenje."

"Zovi I.F.," reče, slušajući sopstveni glas kako nekontrolisano drhti. "Reci im da ga pritisnu."

"Ne mogu," odgovorio joj je. "Ovo nije zvanično odobren projekat. Ne bi trebali čak ni da budemo ovde. Trebalo je da ih pokupimo i prebacimo u Ksavantinu. Ne bi se zaustavljali da se kamion nije pokvario." Spustio je ruke na njena ramena, kao da joj dočarava kako će na plećima nositi sve pošasti sveta, ne samo Luknova, ako ne bude lagala za njega. "Pomozi nam," prošaputao je. "Kaži Horasu da je Ksavantina u redu."

Nije mogla da izgovori ništa. Nije mogla da natera sebe da mu poveruje.

Šaputao je i dalje. "Nećeš zažaliti," reči su joj kidale stomak. "Učini to, i budi sigurna da nikada nećeš zažaliti."

Vratili su se u prihvatilište, gde je ona rekla Horasu da je "Hiler" legalan i da u Ksavantini postoje objekti koji odgovaraju normama "Plano de Desenvolvimento"-a. Horas se mrštio, palio cigaretu za cigaretom i do u nedogled gundjao o tome kako Kšingu postaje jeftini motel kraj autoputa Brazilske industrije. Oko jedan izjutra, ugasio je poslednju od cigareta i odvuкао se u krevet, ostavljajući Mariju da sve proveri još jednom. Marija pokaza N'Likliju i vozaču gde će spavati, a onda krenu ka C. bloku da izbliza vidi "Lek".

Prošla je kraj čuvara koji su radili u rezervatu, pozdravivši ih kratkim mahanjem. Kada je došla do C.bloka iznenadio ju je još jedan čuvar. Oniži i zdepasti vozač kamiona, na kome je crvena "Hiler" jakna delovala pretesno.

Raširio je oči i prekrstio se kada je ugledao Mariju. "Ne možete da udjete ovde."

"Ja radim ovde," odbrusi Marija.

"Svi spavaju," reče čuvar, ali Marija mu je prišla jos bliže i kada je jasno mogao da vidi njeno neprimodno blede lice, njegova odlučnost nestade.

„Bakcili," promucuo je uplašeno. "Zarazićete ih svojim bakcilima."

"Vakcinisana sam," kratko mu je odgovorila, prolazeći kraj njega.

Nisu spavali. Bilo je previše mračno da bi se videle pojedinosti, ali nazirala je sedam ili osam ljudi i žena koji su sedeli oko vatre i pričali. Ni malo drugačijih od ostalih "prihvaćenih". Premorena deca su već bila ušuškana po skloništima. Odrasli su ostajali budni, plašeći se nepoznatog mesta i onoga što im ono donosi.

Marija čučnu u zaklon od lišća, nevidljiva, i poče da sluša. Pet stotina godina izolacije značili su i specifičan dijalekat. Prepoznavala je tek pokoju reč. Ništa u vezi onoga o čemu joj je N'Likli pričao, i imala je vremena da do jutra odluči da li je sve bila laž i da kaže Horasu. On će je razumeti.

Skupila se još više u senku, dok se ton rasprave oko vatre pojačavao, prelazeći u svadju. Jedan od mladića je pokazivao nešto- širokim, gnevrim gestovima. Videla je crveni odblesak u njegovom uhu i razumela izraz za zarobljenike na Tupi-Guaraniju.

Nasuprot njemu, fascinantno stara žena je lupala teškim štapom po zemlji. Vatra je odslikavala njeno mršavo, nago telo- sasušenih grudi i žilavih misica sa pokojom šarom žute boje. I crveni sjaj u njenom uhu.

Starica je sve snažnije lupala štapom, dižući oblake prašine. Plamen je liznuo visoko u noć, dajući Mariji stroboskopski prizor pola tuceta staraca - duge kose, ukrašene perjem i sa rubinskim odsjajem na svakoj od ušnih školjki. Drevna lica su netremice posmatrala mladićevo neslaganje i gnev. On je sve vatrenije dizao glas, gotovo do urlika... Starica napravi gest rukama, koji je nesumnjivo označavao kraj rasprave. Mladić je besno ustao i otišao u noć. Starci su ga posmatrali. Na staričinom licu videli su se odsjaji vatre koja se stišavala, i niko više nije progovorio ni reč.

U tami, okružena komarcima i vrelom vlagom noći- Marija se uspravila. Bube su milele po njenim nogama. Bila je ukočena i teško je disala, ali je osećala kako se menja. Postajala je stvarna. Njen život nevidljivog, izolovanog duha se završavao. Upravo na tom mestu. Njena namerno nezačeta, nakazna deca koja su joj toliko godina pohodila snove su lebdela oko nje i nestajala u tami. Mogla je da oseti drveće oko nje, prašinu, insekte, ptice - sve je oživelo i bilo ispunjeno nadom - po prvi put u njenom životu.

Još uzdrmana talasom radosti, okrenula se i videla ga.

Samo je stajao i zurio u nju. Pogledala je u njegove široko razmaknute oči. Žute šare na licu i sjajno perje u kosi. Crveni odsjaj na uhu nije bio nakit, već slični digitalni merač ili odašiljač - koji je pulsirao crvenim sjajem sinhrono sa njegovim disanjem. Pokušala je da kaže sebi da to nije onaj o kome joj je N'Likli pričao. Da to nisu lice i telo Leka Za Sve.

Ali, bili su.

Moji bakterije, pomislila je i nesigurno zakoračila unazad..

Pomerio se ka njoj i progovorio na lošem Portugalskom. "Videla si kako govorim. Čula si me."

Klimnula je glavom.

Duboko je uzdahnuo. "Molim. Odvedi me, Džamarikuma."

Još jedna reč sa starim, Tupi-Guaraní poreklom. Džamarikuma: pramajka svih ženskih duhova.

Okrenula se i počela da trči.

Otišla je do N'Liklija. Udarci po vratima su ga probudili.

"Kuda ih zaista vodiš?" pitala je. "Nema ničega u Ksavantini, osim napuštenih kaučukovih plantaža."

Naslonio se na dovratnik barake, ogrnuvši se čaršavom.

"I. F. ima objekte tamo."

"Da li ti ljudi znaju da ih... da ih jebeno cediš?"

Njegovim licem prodje zbunjen i uvredjen izraz. "Objasnili smo im sve što je trebalo i oni su se složili. Shvataju šta će se desiti kada se brana izgradi.

Znaju da ne mogu da ostanu u Ipirangi."

"Zašto misle da će biti zarobljeni?"

N'Likli se vrati u unutrašnjost barake i sede na krevet. "Vidi ovako - oni nisu zarobljenici. Ima ih par kojima se ne sviđa ideja, ali ih ne vodimo protiv njihove volje. Skoro deceniju smo već u kontaktu sa njima. Pričali smo im čak i o Ksingu-u i vašim programima za asimilaciju. To nije ono što žele. Ne žele da budu rastavljeni."

"Mi ne razdvajamo porodice."

"Aha.. da li možeš da preseliš čitavo pleme od osamsto i sedamdeset duša u neki fini komšiluk u Braziliji?"

"Ali ima ih samo...-"

"Ovo je poslednja grupa," odgovori on na pitanje i pre nego što ga je postavila. "Premeštamo ih u Ksavantinu već mesec dana."

Sela je na jedinu stolicu u baraci. "Ne mogu čak ni da pričam sa njima, da vidim da li je tačno ono sto tvrdiš."

Ponovo je slegnuo ramenima.

Duboko je uzdahnula. "Šta dakle, treba da radim? Da sačekam malo, dok I.F. ne izbaci lek za Luknova u slobodnu prodaju?"

N'Likli je protrljao bradu. "Ne moraš da budeš izlečena od sindroma da bi imala zdravu decu. Treba ti samo pravi otac."

Marija ga je netremice gledala.

Spustio je pogled. "Ne uzimamo samo uzorke krvi. Poslaću ti nešto za par nedelja. Biće smrznuto i moraćeš da ga iskoristiš odmah. Stići se sa uputstvom.."

"Poslaćeš mi smrznutu spermu?"

"Kako to inače da uradim?" upitao ju je. "Želiš li radije da te ostavim sa njim preko noći?"

"Pobogu !"

Posmatrao ju je kako izlazi. "Reći ćeš Horasu šta se dešava?"

Marija stade. Spustila je ruke u džepove i pogledala ga kako sedi okružen mrežama za komarce u praznoj sobi. Džamarikuma- malo sutra. "Do kurca," procedi kroz zube. "Bolje da niste ovde kada bude svanulo."

"Hilerov" kamion je otišao u zoru, ovoga puta predvodjen džipom. Marija je stajala na otvorenom, i posmatrala ga. N'Likli joj je otpozdravio rukom, sve vreme se nervozno osvrćući- najverovatnije zbog Horasa.

Skrenuli su ka otvorenoj kapiji. Sva lica iz prikolice su gledala u nju. Lekovi za Alchajmera, Luknova, i sve vrste maligniteta- pravili su male gestove rukama i došaptavali se međusobno, ali nisu delovali uplašeno. Izgledali su poput umornih putnika, zasićenih od puta i jeftinih prenoćišta, nestrpljivih da stignu- gde god da su krenuli. Svi osim jednog.

Lek Za Sve se držao za ivicu prikolice. "Džamarikuma!" Vrištao je visokim glasom. "Džamarikuma!" Snažno je tresao drvene arnjeve za ceradu, dok se kamion polako peo uz brdo ka kapiji. Mogla je da čuje njegov glas i pored rada teškog dizel motora, dugo pošto više nije videla kamion.

Stajala je tamo, u sivoj svetlosti zore, duboko udišući vazduh prepun mirisa zemlje i džungle. Opet se osećala slabo, došlo je naglo i neočekivano, poput vetra koji je prošao kroz nju.

Znala je da mora da ode do prihvatilišta i ispriča sve Horasu, ali plašila se toga. Bilo je bolno očigledno da je morala da ih natera da ostanu. Čak i da je N'Likli govorio istinu, morala je da pridje Indiosima one večeri i da ih navede da pričaju sa njom. Ako je Lek razumeo i govorio ono malo Portugalskog, sigurno je to mogao još neko od njih.

Da li je bila toliko očajna u svojoj nevidljivosti- nepostojanju da je mogla da izda sebe ovako, da se odrekne posla, života, prijatelja- zarad leka? Zarad smrznutog semena?

Da, bila je toliko očajna. Da, bila je.

Okrenula je leđa kapiji i zvuku kamiona koji je bivao sve tiši... i kricima. Bilo je prekasno, govorila je sebi, osećajući laž i u tome.

Odvezla se Tojotnim "Kruzerom" ne govoreći nikome, pre nego što je miris dizela Hilerovog kamiona nestao. Tojota beše najnovije od Ksinguovih vozila, i jedino sa napunjenim rezervoarom. Zaorala je blato, prateći trag kamiona. Nije bilo mnogo puteva ka Ksavantini.

Sustigla je kamion, za manje od pola sata, ali je zatim usporila- trudeći se da je ne primete. Pratila ih je kroz male naseobine raseljenih Indiosa i radnika na plantažama, koje su štrčale poput ostrva u prvobitnoj džungli. Majmuni su i dalje krešćali dok je prolazila, a povremeno bi živi plamen papagajskog perja bljesnuo i nestao u oblaku bezbrojnih boja.

Četnaest sati vožnje od Ksingua, dugo pošto je mesec zašao, kamion je skrenuo sa puta i zaustavio se na blatnjavoj krčevini kraj reke.

Marija se zaustavila na ivici džungle. Vrata kamiona su se otvorila i nastupio je kratak tren tišine, zatim se upališe snažni reflektori. Osvetlili su Hilerova vozila kraj visoke žičane ograde i kapije sa stražarskom barakom. Videla je odsjaje očiju iz prikolice koje su tupo zurile ka džungli, dok je N'Likli otvarao vrata kapije i vozila su ušla.

Nije videla nikakvu oznaku na kapiji, ništa što bi identifikovalo to mesto. Povila se preko Tojotinog volana, ukočenih ramena, teške glave- iznemogla

od umora. Zapalila je poslednju od cigareta koju je imala, pokušavajući da sakupi svu energiju i koncentraciju koja je još ostala, dok je N'Likli uz tresak zatvorio vrata kapije.

Minut kasnije svetla se ugasiše, ostavljajući Mariju u potpunom mraku, osim užarenog vrha cigarete. Sačekala je još koji trenutak, upalila džepnu lampu i premestila se na zadnje sedišta- gde je ostavila kutiju sa alatom. Kopala je po njoj dok nije pronasla klešta za sečenje žice.

Unutar ograde, put se gubio u buldožerima iskrčenoj pustoši. Grmlje i trava su tek počinjali da niču. Sitne životinje su bežale pred Marijom. Komarci su pronalazili njen goli vrat, članke i nadlanice. Konačno videla je slabašno svetlo i na vrhu sledeće uzbrdice ugleda i "Objekat".

Nekoliko niskih, neomalterisanih zgrada okruživalo je ogradjenu centralu- podsetilo ju je na nedovršen zatvor. Bodljikava žica je svetlucala pod reflektorima.

Očekivala je pse, ali nije čula ni jednog. Krećući se kroz žbunje, mislila je na zmije- dok se nije setila da su N'Likli i njegov vampirski tim verovatno, eliminisali sve opasne životinje kilometrima uokolo; svaki gubitak iz dragocenog izvora gena bi bio nenadoknadiv. Čitava ideja ju je dovodila do besnila- kako na njih- zbog kanibalske eksploatacije, tako i na sebe- zbog očajne potrebe za onim što poseduju.

Napravila je gotovo pun krug oko centralnog dvorišta i zgrada u njemu, pokušavajući da nadje slabu tačku- kroz koju bi mogla da se uvuče. Međutim, ograde behu nove a ponegde i pod naponom. Konačno je primetila jednu od zgrada koja je imala prozore u prizemlju.

Nije bilo nikoga unutra. Prigušeno svetlo, bez radnika, bez obezbeđenja. Naprežući svoje premorene mišiće popela se na sims, a zatim jednostavno gurnula krilo prozora... nije bio zatvoren.

Unutra, moderni radni stolovi i novi kompjuteri stajali su poredjani na jednom kraju prostorije. Na drugom kraju nalazila se mala laboratorija sa policama prepunim uzoraka, centrifugama, elektronskim mikroskopima, scintilatornim meračima... Šarene mape gena prekrivale su zidove. Žute linije spajale su se sa crvenima, stvarajući narandžasti nastavak dijagrama. Zelenim markerom nažvrhlane primedbe i zapažanja. Neke od njih je mogla da pročita: Autizam?

Crvoliki mutanti. Sablasno bele male aveti.

Spustila se nazad, niz sims, i otpuzala kroz nisku travu do ivice ograde. Iza nje je mogla da vidi udaljenu svetlost vatre na drugom kraju naselja. Tamne ljudske siluete ocrtavale su se na njoj. Očekivala je zatvor, ćelije-čuvare... Umesto toga osetila je miris dima i čula udaljene glasove. Neka žena se smejala. Beba je zaplakala, pa se umirila. Ruke koje su lagano udarale po zategnutoj koži bubnja.

Dodirnula je ogradu nadlanicom, proveravajući da li je pod naponom.

Ništa.

Oslušnula je, ali nije bilo nikakvog alarma... ničega.

Neko je monotonim glasom pevao uvek iste stihove. Hor dečjih glasova je pevao u odgovor. Po prvi put Marija shvati sve posledice onoga što se spremala da uradi.

Lek Za Sve. Ne samo Luknova.

Izvadila je klešta i počela da seče žicu.

Ugledali su je još dok se provlačila kroz rupu na ogradi. Pevanje i razgovor utihnuše. Uspravila se, očistila kolena i prišla vatri- dovoljno blizu da je vide, ali dovoljno daleko da ne deluje preteći. Lek Za Sve klimnu glavom u znak pozdrava, ali ne ustade. Oko njega oči su bljesnule u znak prepoznavanja njenog lica, njene kože.

Mršava starica takodje prepozna Mariju. Sedela je sa druge strane vatre, oslanjajući se na isti teški štap. Obrati joj se na lošem Portugalskom.

"Videli smo te u Ksing-u. Ti si Dćamarikuma. Šta želiš od nas?"

"Došla sam da vam pomognem," odgovori Marija.

"Da nam pomogneš, u čemu?" opet je upita starica.

"Ne morate da budete na ovom mestu," reče Marija. "Ako ostanete- vi, vaša deca i njihova deca nikada neće otići odavde."

Starica i još nekoliko starijih članova plemena pogledaše Leka. Ne na sasvim prijateljski način.

"O čemu se ovde radi?" upita starica Leka, i dalje na Portugalskom.

"Doveo si duha da nas ubedjuje, umesto da to radiš sam?"

Odgovorio joj je na njihovom jeziku.

"Razumete li zašto ste ovde?" upita Marija. "Ti ljudi ..." Pokazala je ka centralnim zgradama. "Oni žele vašu krv, vaše ..." Geni su za njih bili isto što i duša. "Imate dar da-... da lečite bolesti," reče Marija. "Zbog toga žele vašu krv."

Starica klimnu glavom. "Šta je toliko loše u tome?"

"Nikada nećete moći da se vratite kući," reče Marija.

Starica glasno ušmrknu. "Kod kuće su pucali u nas." Pljunula je u vatru.

"Bojimo se da se vratimo tamo."

"Ali ovde smo kao životinje." Lek gnevno pokaza ka žici. "Ovde smo zarobljeni!"

"Pričali smo već o tome," oštro će starica i okrenu se ka Mariji. "Dogovorili smo se još pre mesec dana. Rekli smo mu da ne mora da ostane, ako neće- a ipak je ostao. Sada dovodi duhove da bi dokazao nešto s` čime se niko drugi ne slaže. Ovde smo sigurniji nego što smo bili godinama unazad. Niko ne puca u nas. Pa, i ako moramo da nosimo njihove ružne djindjuve." Dotakla je crvenu tacku na svom uhu. "Pa, i ako im damo po malo krvi nekad. To je ništa u odnosu na ranije."

"Ali vi ste u kavezu," reče Marija.

"To se ni meni ne sviđa," odvrati starica. "Ali moraš da priznaš, velik i prostran je to kavez... i uglavnom nas čuva od onih koji nas ubijaju."

Lek pokaza ka Mariji, argumentujući glasno svoj predlog.

Marija je uspela da razume samo da se radi o Ksingu-u.

Starica pogleda Mariju. "Šta će se desiti sa nama u Ksingu-u?"

"Naučili bi vas kako da budete deo spoljašnjeg sveta," reče Marija.

"Pokazali bi vam kako da budete farmeri, ili da živite u gradu- ako je to ono što želite."

"Ima li oružja u tom spoljašnjem svetu?"

Bilo je to sarkastično pitanje. Marija oseti znoj na leđima. "Znate da ga ima."

"Da li bi ostali zajedno, čitavo pleme?" Upita je starica.

"Činimo sve što možemo," reče Marija. "Ponekad nije moguće održati sve na okupu, ali trudimo se."

Starica širokom kretnjom pokaza prema tami. "Nismo izgubili nikoga na putu. Kažeš da to ne možeš da nam garantuješ u Ksingu-u. Je li tako?"

"Tako je," potvrdi Marija.

"Ali, bili bi slobodni."

Marija ne reče ništa.

Starica napravi kratak i oštar gest. "Vreme je da nas Džamarikuma napusti. Ako je to, ono što jeste." Sklopila je oči i počela da sporo i otegnuto zapeva,

bajalicu za oslobađanje duhova, pretpostavila je Marija. Pogledala je Leka, koji je naglo ustao.

"Odlazim. Sa Džamarikumom."

Starica klimnu glavom, ne prekidajući beskonačno zapevanje, kao da joj je drago što se konacno odlučio.

Lek se odmaknu par koraka od vatre. Koračao je oko nemih prijatelja, porodice, možda i žene... dece. Niko nije rekao ništa, nijedna suza nije zasjala na svetlosti vatre. Prišao je Mariji i stao kraj nje. "Ne vraćam se ovamo," rekao je.

Zapevanje starice postade glasnije, kao da je želela da sakrije njegove reči.

Kada su se vratili do Tojote, Marija otključa suvozačka vrata i pusti ga unutra. Sačekala je da zatvori vrata, zatim polako obidje oko džipa kako bi došla do daha. Osećala je mukle otkucaje srca, um joj beše prazan i lagan-kao da sanja. Još jednom ga je pogledala, trljao je znojavo lice snažnim pokretima, kao da pokušava da slušti kožu sa njega.

U tom trenutku je osetila da kad bi pružila ruku u praznu noć, pronašla bi vrata novog dana. Bio je to rezultat toga što je bio tu, što ga se konačno dokopala. Bio je poput nagrade ili obećanja. Po prvi put se zapitala kako se u stvari zove.

Otvorila je vrata i sela kraj njega. Okrenula je ključ u bravi za paljenje i kada se kontrolna tabla osvetlila pogledala je u retrovizor. Više nije prepoznavala sebe. Dalek, još neodređen lik joj je uzvratio pogled.

"Nešto nije u redu?" upitao je.

"Sve je kako treba da bude." Rekla je i ostavila motor da radi, dok su farovi sekli noćnu maglu, svetlucavu od krila insekata.

Kasnije, kada su se sa prilaznog vratili na glavni put, spustio je topli dlan na njeno rame. Nastavila je da vozi, tupo zureći u put koji se odmotavao pred njima. Nedugo pre izlaska iz prašume, stala je- i ne gledajući ga, posegnula za njegovim prstima.

"Da li se vraćamo u Ksingu?" upitao ju je.

"Ne," tiho je odgovorila. "Više ne mogu da se vratim tamo."

"Ne mogu ni ja," rekao je, i nagnuo se ka njoj da je poljubi. I opet, i opet...



Severna Park je ovom pričom osvojila Nagradu "Nebula" za 2001 u kategoriji kratke priče. Autor je brojnih nagrađivanih priča i nekoliko romana, od kojih je "Snovi koji govore" (Speaking Dreams) bio finalista u izboru za Književnu nagradu "Lambda".

Prevod Kaa

Nil Gejmen

Kako pričati sa devojkama

("How to Talk to Girls at Parties" by Neil Gaiman)

“Ajde,” pozva me Vik. “Biće strava.”

“Ne, neće,” rekoah, iako sam znao da je sve već odlučeno, satima ranije.

“Akvarijum, tebra,” nastavi Vik, po milioniti put. “Ribe, ribe i samo ribe!”
Kez mu beše blistavo beo.

Obojica smo pohađali privatnu mušku školu u južnom Londonu. Kada bih rekao da nismo imali nikakva iskustva sa devojkama- lagao bih. Vik je, po njegovim rečima, obrnuo sve što leti, pliva ili gmiže- Dok sam ja imao samo par lakih petinga sa drugaricama moje sestre. Prava istina je ustvari bila, da smo obojica pričali, družili se i istinski razumevali samo druge dečake. Bar ja. Teško je pričati u tudje ime, posebno ako nekoga nisi video trideset godina- kao ja Vika.

Pričali smo sve vreme, dok smo se probijali kroz uličice Istocnog Krojdona. Za žurku je Vik saznao od prijatelja i bio je rešen da odemo, svidjalo se to meni ili ne, a nije mi se ni najmanje svidjalo. Medjutim, te nedelje moji roditelji su bili službeno van grada, i pošto sam bio gost u Vikovoj kući - bejah primoran da ga pratim poput kućeta.

“Biće kao i uvek,” kenjkao sam. “Za sat vremena ti ćeš da se uvališ najboljem komadu na žurci, a ja ću u kuhinji slušati predavanje nečije majke o politici, poeziji ili nekom sličnom sranju.”

“Treba samo da pričaš sa njima,” reče on, a zatim veselo zamahujući torbom u kojoj je krijumčario flašu Tekile - zaključio: “Mislim da je negde ovde.”

“Zar ne znaš ni gde je tačno?”

“Alison mi je rekla gde je, ali papir na kome sam to naškrabao je, ... pojma nemam u stvari. Samo bez frke. Naci ćemo je.”

“Kako?” Blagi talas nade se neočekivano pojavio.

“Jednostavno, pičimo samo pravo,” reče, obraćajući mi se kao da objašnjava nešto retardu, “I tražimo žurku. Laća.”

Gledao sam, ali ne videh ništa što bi ličilo na žurku. Uzani redovi kuća, jeftini automobili koji su rdjali u betonskim dvorištima i prašnjavi kiosk, u

kome je moglo da se kupi sve, od rođendanskih čestitki i polovnih stripova do najtvrdje pornografije u neprovidnim, plastičnim omotima.

Dodismo do kraja puta i skrenusmo u ulicu u kojoj behu samo stare porodične kuće. Sve je delovalo mirno i pusto u letnjoj noći. "Tebi je lako," nabacih, "Sviđaš im se. Uopšte ni ne moraš da pričaš sa njima." Bila je to istina: blistavi Vikov kez je bio sve što mu je trebalo da pridje bilo kojoj devojci.

"Jok. Ne ide tako. Treba samo da pričaš."

Nisam mu rekao za sestrine drugarice. One su jednostavno bile tu, dok je moja sestra bila zauzeta ... bilo je jednostavno, ne sećam se nikakvih reči, razgovora... Nisam znao o čemu da pričam sa devojkama i rekoh mu to. "Ma, daj - to su samo devojke," rece Vik. "Ne ujedaju, nisu vanzemaljci..."

Dok smo se probijali kroz mrak neosvetljenih uličica, moje nade da nećemo naci žurku - topile su se. Prigušena buka pomešana sa muzikom dolazila je iz kuće nedaleko od nas. Bilo je osam uveče, što i nije tako rano kad imaš šesnaest godina, a mi smo ih skoro i imali.

Moji roditelji su voleli da znaju bar od prilike gde sam, Vikovi nisu toliko marili o tome kuda se njihov sin kreće. Bio je najmlađi od petorice braće. To mi je samo po sebi bilo fascinantno; ja sam imao dve sestre, obe mlađe od mene i osećao sam se poprilično izdvojeno i usamljeno. Želeo sam brata od kad sam znao za sebe. Kada sam napunio trinaestu, prestao sam da zamišljam želje kada bih video zvezdu-padalicu, ali dok sam ih zamišljao - uvek bih pozeleo brata.

U dvorištu beše bedan primerak ružinog grma i puteljak od starih cigala koji je vodio do kuće čija fasada beše ukrašena grubim, krupnim šljunkom. Pozvonili smo, i vrata otvori devojka. Nisam mogao da procenim koliko je stara, što beše još jedna od stvari od kojih sam zazirao; dok ste klinci - jednostavno ste dečaci i devojčice, rastete jednakom brzinom, i kad imate pet, sedam ili jedanaest godina - svejedno je - zajedno ste. Onda, jednog dana - stvori se nevidljiv zid između vas, i devojčice preko noći odrastu - postanu devojke, znaju sve o svemu, i imaju menstruaciju i porastu im grudi i počnu da se šminkaju i... sam Bog zna šta sve još ne.

Vik i ja se, svakako, nismo smatrali odraslima, i sumnjao sam u to čak i kada sam počeo svakodnevno da se brijem...

Devojka, oklevajući, reče - "Zdravo?"

Vik je pozdravi sa, "Alison nas je pozvala." Upoznali smo Alison, pegavu i ridju sa zlobnim osmehom, u Hamburgu, na razmeni učenika u Nemačkoj. Organizatori razmene su poslali par devojaka sa nama, iz lokalnog ženskog internata, radi ravnoteže polova. Devojke, manje - više, našeg godišta bejahu kikitava i smešna stvorenja koja su se, manje-vise, zabavljala sa starijim mladićima, koji su imali kola, posao ili bar motor...

"Greška," reče devojka na vratima. "Ovde nema nikakve Alison."

"Bez brige," Vik je lagano smiri smeškom. "Ja sam Vik. Ovo je En,... a ovo je tetka." Devojka mu se nasmeši. Držao je bocu tekile "pozajmljenu" iz roditeljskih zaliha. "I, gde da ostavim tetu?"

Pomerila se sa ulaza, puštajući nas unutra. "Kuhinja je pozadi," uputi nas ona. "Ostavi je na stolu, sa ostalim... rođjacima." Imala je plavu, talasastu kosu, i bila je veoma lepa. Predsoblje beše u zadimljenoj polutami, ali jasno sam video koliko je lepa.

"Pa, kako da te zovemo, lutko?" bez oklevanja upita Vik.

Reče mu da se zove Stela, na šta je on automatski nabacio jedan od svojih patentiranih osmeha i "priznao" kako je to najlepše ime koje je ikad čuo. Prevejano kopile. I što je najgore, zvučao je tako iskreno...

Vik ode da ostavi bocu u kuhinji, a ja sam se ušunjabao u dnevnu sobu - odakle je dopirala muzika. Bilo je par njih koji su plesali. Došla je i Stela, i počela da igra, njišući se u ritmu muzike, a ja sam je gledao. Sve ovo se dešavalo u danima kada je pank tek nastajao. Nasamo smo slušali "Advertse" i "Džem", "Strenglerse" i "Kleš" i "Seks Pistolsa". Na žurkama su se puštali "ELO" ili "10cc" čak i "Roksi Mjuzik". Ponekad i Bouvi, ako bi imali sreće.

Muziku koja se čula u toj sobi nisam mogao da prepoznam.

Zvučalo je poput "Kraftverka", ali opet... ne tako pravilnih i jasnih tonova, imalo je zbunjujuć - hipnotičan prizvuk. Ritam, beše, svejedno, snažan i pola tuceta devojaka je plesalo uz njega, ali ja sam video samo Stelu. Vik se progurao pored mene, držeći limenku piva. "Ima gomila cirke u kuhinji" - obavestio me je. Zatim se primakao Steli, i počeo da priča sa njom. Od glasne muzike nisam mogao da pratim tok razgovora, ali sam znao da se ja u njemu ne pominjem.

Nisam voleo pivo, ne tada. Krenuo sam da potražim nešto što bih mogao da pijem. Na stolu u kuhinji stajala je velika boca Koka-Kole i nasuo sam sebi čašu, ne usudjujući se da se obratim dvema devojkama koje su bile tamo, zadubljene u razgovor - ne primećujući me... Imale su tamnu kožu, kosu koja se presijavala i odeću kakvu sam vidjabo samo na TV-u. Pričale su sa teškim akcentom i bile daleko iznad moje lige.

Šetao sam besciljno, sa sve čašom u ruci.

Kuća bese veća i kompleksnija, nego što sam procenio gledajući je spolja. Poluosvetljene sobe i hodnici kao da su se pojavljivali sa svih strana. I svako od tih mesta beše prepuno; u mom sećanju - prepuno devojaka. Nisam se peo na sprat.



Začudo jedna od soba beše prazna, ili mi se tako na prvi mah učinilo - i u njenom polumraku beše devojka. Imala je dugačku, ravnu i toliko svetlu kosu, da mi se u prvi mah učinilo da je bela. Sedela je kraj staklenog stočića, sa rukama na kolenima i zurila kroz prozor u tminu pomešanu sa maglom. Delovala je odsutno...

“Mogu da sednem ovde, - za trenutak ?” Pitao sam, pokazujući čašom. Klimnula je glavom, pa slegnula ramenima - dajući mi do znanja da joj je svejedno. Seo sam. Vik je prošao pored, pričajući sa Stelom, ali kada me je ugledao - ukočenog i zbunjenog, napravio je gest rukama parodirajući otvaranje usta. Treba samo da pričam. U redu.

“Jesi li odavde?” Prekinuo sam ćutanje, najbanalnijim od svih pitanja.

Odmahnula je glavom. Nosila je srebrnastu majicu sa dubokim izrezom i trudio sam se da ne zurim u njene oble, čvrste grudi.

Nastavih kako sam znao i umeo, “Kako se zoveš? Ja sam En - Endrju.”

“Vejnina Vej,” reče ona, ili je bar zvučalo tako. “Ja sam druga.”

“To je..., ovaj, interesantno ime.”

Pogledala me je velikim, prozirnim očima. “To indikuje da je moj kreator takodje Vej, i da sam dužna da joj koristim. Ne mogu da se parim.”

“Ah. Dobro. I onako je malo rano za tako nešto, zar ne?”

Podigla je šake sa kolena, šireći prste na njima. “Vidiš?” Mali prst na levoj ruci beše iskrivljen, i račvao se na trećem članku, tvoreći dva vrha. Polidaktilija, pomislih - smešno mali deformitet u odnosu na savršenstvo celine. “Kada sam obavila zadatak, čekala sam odluku. Hoću li biti povučena ili eliminisana. Imala sam sreće. Sada putujem, dok moje

savršenije sestre prebivaju u bio-stazi kod kuće. One su bile prve. Ja sam druga...Uskoro ću morati da se vratim kod Vejni i prenesem joj sve što sam videla. Sve impresije koje sam stekla, ovde - kod tebe."

"Ja u stvari ne živim u Krojdonu," zamucah. "Nisam odavde." Pitao sam se da li je Amerikanka. Blage veze nisam imao o čemu priča.

"Kao što si rekao," složila se, "nijedno od nas nije odavde." Spustila je svoju levu, šestoprstu šaku u desnu, kao da je sakriva. "Očekivala sam da će biti veće, čistije, sa više boja. Ipak, nije loše."

Zevnula je, pokrivajući usta desnom šakom, samo za momenat - pre nego što ju je vratila na sto. "Postajem umorna od putovanja, i ponekad poželim da se završe. Na ulici u Riju, dok je trajao Karneval, videla sam ih na mostu - zlatne i visoke, sa segmentnim očima i krilima. Skoro sam potrčala od radosti, da ih pozdravim - ali onda sam shvatila da su to samo kostimirani ljudi. Pitala sam Holu Kolt 'Zašto se toliko trude da liče na nas?' i Hola Kolt je odgovorila, 'Zato što mrze svoj oblik, nijanse ružičaste i smeđe, to što su tako mali.' To sam čak i ja osetila, a nisam odrasla. Kao svet dece ili patuljaka." Zatim se nasmejala, "Dobro je što niko od njih nije mogao da vidi Holu Kolt."



"Aha...,” složih se, “oćeš da igramo?”

Odmahnula je glavom istog trenutka. "Nije dozvoljeno," reče. "Ne smem ni na koji način da oštetim imovinu. Ja sam Vejnina."

"Hoćeš li, onda, da popiješ nešto?"

"Vodu," rekla je.

Otišao sam u kuhinju- nasuo sebi još Kole, i napunio jednu čašu vodom. Međutim, kada sam se vratio, soba beše prazna.

Pitao sam se da li je otišla do kupatila, i da li će eventualno da se predomisli

u vezi igranja. Vratio sam se u dnevnu sobu, koja se u međjuvremenu poprilično napunila. Bilo je još više devojaka koje su djuskale i nekoliko likova, starijih od mene i Vika, koje nisam poznavao. Devojke i mladici su plesali odvojeno, svako za sebe -održavajući distancu, osim Vika - koji je čvrsto držao Stelu i kada se muzika prekinula za trenutak, obgrlio je oko ramena, kao da potvrđuje vlasništvo.

Tražio sam devojkicu sa kojom sam pričao, ali nije je bilo nigde u prizemlju. Seo sam na jednu od sofa u dnevnoj sobi. Jedna devojka je već sedela na njoj. Kratke, crne kose- uobičajene u gomilu oštih pramenova, i tamnih nervoznih očiju.

Pričaj, ponovih Vikov savet u sebi; "Ovaj,... ova čaša vode mi je višak," obratih joj se, "osim ako je ti nećeš?"

Klimnula je glavom i uzela čašu, krajnje pažljivo - kao da nije navikla da drži stvari ili kao da nije sigurna u svoj vid i pokrete ruku.

"Volim što sam turista," reče, blago se osmehnuvši. Imala je razmaknute prednje zube, i ispila je vodu polako, kao degustator koji proba arhivsko vino. "Na prošloj turi, bili smo na suncu, i plivali smo sa kitovima u jezerima magme. Slušali smo njihove priče i smrzavali se u hladnoći spoljašnjice, zatim smo zaronili dublje, i tamo je bilo malo toplije. Htela sam da se vratim. Stvarno sam htela, ovoga puta. Toliko toga nisam videla. Umesto toga došli smo na svet. Jel' ti se sviđa?"

"Jel' mi se sviđa - šta?"

Pokazala je neodređeno na sobu, - sofu, stolice, zavese, ugašenu plinsku peć.

"Nije loše, predpostavljam."

"Rekla sam im da ne želim da posetim svet," nastavila je. "Moj roditelj-učitelj nije bio zainteresovan za moje protivljenje. 'Imas još puno da učiš,' rekao mi je. Odgovorila sam, 'Više ću naučiti na suncu, opet. Ili u dubinama... To je ono što želim.'- Nažalost - s' njim nema objašnjavanja i tako, eto me na svetu. Roditelj-učitelj me je opremio, i došla sam ovde u gomili mesa na kalcijumskom držaču. Dok sam se otelovljavala, osećala sam stvari duboko u meni, kako pulsiraju, grče se, pune i prazne... Moje prvo iskustvo je bilo - izbacivanje vazduha na usta, dok sam pritom vibrirala glasnim žicama i tada sam rekla roditelj-učitelju da bih radije umrla nego što bih nego da ostala ovde, a on mi je objasnio da je to u stvari i planiran kraj ture."

Imala je crne metalne narukvice oko zglobova, i igrala se njima dok je pričala. "Ali znanje je tu, u mesu," rekla je, "i odlučila sam da naučim sve

što mogu.” Sada smo već bili blizu. Odlučio sam da je zagrlim, trudeći se da to izgleda slučajno. Pružio sam ruku preko naslona i polako je spuštao, sve dok joj nisam dotakao ramena. Zatim je rekla, “Znaš onu tečnost u očima, kada se svet zamagli? Niko mi nije pričao o tome, i još je ne razumem. Dotakla sam spoljne nabore velikih maglina, i letela sa tahionskim lastama - ali ovo još ne razumem.”

Nije bila najlepša, ali delovala je simpatično i na kraju krajeva, bila je žensko. Spustio sam ruku jos niže i čvrsto je obgrlio, a ona mi nije rekla da se sklonim.

Zatim me je pozvao Vik. Stajao je sa Stelom, držeći je u zaštitničkom zagrljaju i mahao mi. Pokušavao sam odmahivanjem glave da mu kažem da odjebe, ali on je nastavio da me zove, tako da sam nevoljko, ustao sa sofe i prišao im. “Šta je bilo?” upitao sam namrgodjeno.

“Ovo. Žurka,” reče Vik, objašnjavajući. “Nije ona na koju smo krenuli. Pričao sam sa Stelom i skontao. U stvari, ona mi je objasnila. Upali smo na ovu žurku. Padobranci.”

“O Bože! Jel frka?- Da palimo?”

Stela odmahnu glavom. Vik se nagnu i nežno joj poljubi usne. “Ti si srećna što sam ovde, zar ne lutko?”

“Znaš da jesam,” odgovorila mu je.

Zatim me je ponovo pogledao, i nasmešio se: blještavo, obarajuće i neodbranjivo. “Nema frke. I onako su sve turisti. Nešto kao studentska razmena, zar ne? Kao kad smo mi bili u Švabiji.”

“Si siguran?”

“En. Moraš da pričaš sa njima. Što znači da takodje moraš i da ih slušaš. Kontaš?”

“Već jesam,... pričao sa par njih.”

“Si uspeo nešto?”

“Pokušavao sam, dok nisi počeo da me cimaš.”

“Jebi ga, izvini. Samo sam hteo da vidim jel sve ok. U redu?”

Potapšao me je po ramenu, a zatim se sa Stelom popeo na sprat. Pokušajte da me shvatite, sve te devojke na žurci, u polumraku... i sve su bile lepe, savršenih lica i što je još važnije - sve su bile različite i imale nekakvu dozu ekscentričnosti koja ih je odvajala od prazne perfekcije plastičnih lutki.

Stela beše najlepša, ali je- naravno, bila sa Vikom i otišli su gore i stvari su se odvijale po već poznatom mi redosledu.

Na sofa je sad bilo par ljudi koji su pričali sa mojom malopredjašnjom sagovornicom. Neko je pričao viceve i svi su se smejali. Sad bih morao da se proguram da bih seo kraj nje, a nije izgledalo kao da me ona očekuje, ili da joj smeta što sam otišao - tako da sam produžio dalje. Posmatrao sam plesače i shvatio da ne znam odakle muzika dopire. Nigde nisam video gramofon niti zvučnike.

Vratio sam se u kuhinju.

Kuhinje su dobre na žurkama. Nikad ti ne treba izgovor za to što si tamo, a na ovoj žurci nije bilo ni traga od nečije majke. Proverio sam sadržaj nekolicine boca na stolu, a zatim sipao dva prsta Pernoa u casu i dopunio je Kolom. Ubacio sam par kocki leda i otpio gutljaj uživajući u slatkoj svežini na jeziku.

“Šta je to sto piješ?” Devojački glas. “Perno,” odgovorih. “Ima ukus voćnog soka, samo što ima i alkohola.” “Mogu i ja da dobijem jedan?”

Sipao sam još pića u drugu čašu, prelio ga Kolom i pružio joj ga. Kosa joj beše bakarno crvena i spuštala joj se niz ramena u blagim talasima. Danas su takve frizure retke, ali tada ih je nosilo dosta devojaka. “Kako se zoveš?” Upitah.

“Triplet,” reče.

“Lepo ime,” rekoh joj, iako nisam bio siguran u to. Ipak, bila je lepa.

“To je forma stiha,” rekla je, ponosno. “Kao i ja.”

“Ti si pesma?”

Nasmešila se i spustila pogled. Imala je skoro ravan profil - savršen Grčki nos koji se spuštao u pravoj liniji od njenog visokog čela. Jednom prilikom smo u školskom pozorištu radili "Antigonu", ja sam bio glasnik koji je Kreontu doneo vest o njenoj smrti. Nosili smo polu-maske koje su izgledale upravo tako. Razmišljao sam o toj predstavi, gledajući u njeno lice, u kuhinji. Podsetila me je na Beri Smitove crteže žena u stripovima o "Konanu".

“Ti si pesma?” Ponovio sam pitanje.



Zagrizla je donju usnu. "Ako to želiš. Ja sam pesma, ili obrazac, ili rasa čiji svet je progutalo more."

"Zar nije teško biti tri stvari u isto vreme?"

"Kako se ti zoveš?"

"En."

"Znači ti si En," rekla je. "I ti si muškarac. I ti si dvonožac. Da li je teško biti tri stvari u isto vreme?"

"Ali to nisu različite stvari. Mislim, nisu kontradiktorne." Beše to reč koju sam pročitao mnogo puta, ali je pre te večeri nikada nisam izgovorio, i naglasio sam je pogrešno. Kontradiktorno.

Nosila je usku haljinu napravljenu od bele, svilenkaste tkanine. Oči su joj bile sivo-zelene, boje koja bi me danas navela da posumnjam na kolor-sočiva; ali to je bilo pre trideset godina; stvari su bile drugačije tada. Sećam se da sam razmišljao o Viku i Steli, na spratu. Do tad, bio sam siguran, vec su bili u spavaćoj sobi, i zavelo sam Viku do bola.

Ipak, ostadoh sa tom devojkom, iako je pričala besmislice, iako joj ime sigurno nije bilo Triolet (moja generacija nije nosila hipi imena : sve Duge i Sunca i Feniksi su u to vreme imali po pet-šest godina). Zatim je rekla, "Znali smo da će uskoro biti gotovo, tako da smo sve stavili u pesmu, da ispričamo univerzumu ko smo bili, i zašto smo bili, i šta smo pričali, radili i o čemu smo razmišljali, sanjali i za čim smo žudeli. Utkali smo svoje snove u reči i napravili pesmu od njih tako da mogu da žive zauvek, nezaboravljene. Zatim smo poslali pesmu putanjom fluksa, da čeka u srcu zvezde, da isijava svoje poruke u erupcijama i talasima i zračenju kroz čitav elektromagnetski spektar, sve dok je vremenom, na nekom beskrajno dalekom svetu neko ne čuje i protumači. Tada će to ponovo biti pesma."

"I šta se onda desilo?"

Pogledala me je, i izraz lica joj je sada bio savršena kopija Antigonine maske, osim očiju- čija je svetlo zelena boja delovala kao deo još jedne, drugačije i dublje maske. "Ne možeš da čuješ pesmu, a da te ona ne promeni," rekla mi je. "Neki su je čuli, i ona ih je obuzela. Nastanila se u njima, njeni ritmovi postali su deo njihovih misli; njene slike su menjale njihovu percepciju; njeni stihovi, oblik, ideja postali su njihov život. Jedna generacija je dovoljna da bi njeni potomci bili rođeni znajući pesmu, i uskoro, kako proces teče - više ne bi bilo potomaka. Ne bi bilo potrebe za njima. Postojala bi samo pesma koja bi prožimala meso i širila kroz beskraj."

Približio sam joj se, tako da sam mogao da osetim kako moja noga dodiruje njenu.

Izgledalo je da je to očekivala; spustila je nežno ruku na moje rame i osetio sam kako se osmeh razliva mojim licem.

“Postoje mesta na kojima smo dobrodošli,” reče Triolet, “i mesta na kojima nas smatraju parazitima, bolešću - nečim što treba odmah izolovati i eliminisati. Ali gde je granica između bolesti i ekstaze?”

“Ne znam,” rekoh, i dalje se osmehujući. Mogao sam da čujem nepoznatu muziku iz dnevne sobe, kako me prožima teškim basovima. Nagnula se jos bliže, i onda... pretpostavljam da je to bio poljubac. Pritisnula je svoje usne na moje, a zatim se zadovoljno povukla - kao da me je time oznacila.

“Želiš li da je čuješ?” upitala je, a ja sam samo klimnuo glavom, nesiguran šta mi nudi- ali siguran da želim sve što bude htela da mi da.

Počela je da mi šapuće u uho. To je ono najčudnije kod poezije - znaš da je nešto pesma, čak i ako ne razumeš jezik na kome se izgovara. Možeš da slušaš Boderove stihove na francuskom, i da znaš da je to pesma. Čuo sam poljsku, čak i inuitsku poeziju - i znao sam šta je, bez razumevanja. Njeni šapati su bili takvi. Nisam razumeo ni reči, ali sami zvuci njenog glasa su se slivali kroz mene, savršeni, i u mislima sam mogao da vidim kule od stakla i dragulja; i ljude sa očima beskrajno zelenim; i, nezaustavljivo, ispod svakog sloga, zvuka, mogao sam da osetim neumitno napredovanje okeana.

Možda sam je stvarno i poljubio. Sada se ne sećam. Ne želim da se setim. Odjednom je neko počeo snažno da me vuče. Vik. “Idemo!” vikao je.

“Odmah! Kreći!”

Imao sam osećaj kao da se vraćam iz beskrajne daljine.

“Idiote. Idemo. Samo jebeno kreni,” vikao je i gurao me. Beše besa i straha u njegovom glasu.

Po prvi put te večeri prepoznao sam jednu od pesama koje su se čule iz dnevne sobe. Tužno naricanje saksofona praćeno kaskadom fluidnih akorda, muškarčev glas koji peva o sinovima gluvog doba. Hteo sam da ostanem, i čujem pesmu do kraja.

Ona se takodje pobunila, “Nisam završila. Ima jos mene.”

“Izvini ljubavi,” reče Vik, ali ovoga puta bez smeška. “Neki drugi put,” i zgrabio me je za ruku i povukao, odvlačeći me iz sobe. Nisam se opirao. Znao sam iz iskustva, da bi mogao da me odere od batina, ako bi mu to palo

na pamet. Ne bi to učinio, osim ako nije iznerviran ili ljut. Ovoga puta je bio i jedno i drugo, i poprilično uplašen.

Izleteli smo u predsoblje. Dok je Vik otvarao vrata, osvrnuo sam se poslednji put, u nadi da ću videti Triolet, ali nije je bilo. Umesto nje video sam Stelu, stojala je na vrhu stepeništa. Zurila je u Vika, sa takvim izrazom na licu da...

Prošlo je trideset godina od tada. Zaboravio sam dosta toga, i znam da ću vremenom zaboraviti gotovo sve, ali siguran sam da do smrti neću zaboraviti taj trenutak i izraz Stelinog lica od koga je Vik bežao. Odeća joj beše u neredu, šminka razmazana, a njene oči -- Ne bi ste želeli da razgnevite univerzum, zar ne ? Smeo bih da se kladim da bi požizeli univerzum imao upravo takve oči.

Zatim smo potrčali - što dalje od žurke, turista i polumraka, ... Trčali smo kao da bežimo od oluje, saplićući se i padajući, i opet ustajući, trčeći... Više se nismo osvrtali, niti smo zastajali da uhvatimo dah. Trčali smo dok nismo mogli više... Bili smo u bolovima. Srušio sam se na trotoar, dok je Vik nedaleko odatle povraćao, dugo i glasno...



Zatim je obrisao usta.

“Ona nije—” Stao je u pola reči.

Protresao je glavom, kao da pokušava da se rasani.

Zatim je progovorio, “Znaš . . . mislim da ima ta stvar, kad odeš dalje nego što bi smeo, onda to više nisi ti... Postaneš neko drugi... Ima jednostavno, ... stvari koje ne smeš da radiš... Mislim da mi se to desilo večeras.”

Kroz svo njegovo mucanje, kao da sam uspeo da razaberem samo poslednje reči. “Hoćeš da kažeš da nisi smeo da je kresneš ?” Upitah ga.

Udario me je iz sve snage po ramenu, i vratio nazad - na trotoar. Razmišljao sam da li da mu uzvratim, i dobijem batine - međjutim on se okrenuo i počeo da jeca.

Gledao sam ga zainteresovano, nikada ga nisam video da plače; lice mu je

bilo crveno, suze i sline su mu curile niz obraze. Počeo je da se zacanjuje od plača - poput deteta.

Kada je malo došao sebi, krenuo je dalje - još uvek povremeno jecajući i trudeći se da mu ne vidim lice. Nisam mogao da shvatim šta mu se dogodilo na spratu, šta ga je toliko uplašilo,... od njega, u svakom slučaju, to nikad nisam čuo.

Ulična svetla su se gasila, jedno po jedno; Vik se spoticao ispred mene, dok sam se ja umorno vukao za njim i posmatrao kako sviće pokušavajući da se setim makar delića Trioletine pesme. Prošlo je trideset godina, i dalje pokušavam, iako znam da je otišla - da se ne vrati.

Preveo Kaa

Majk Kombs

Zemlja vječne noći

("The Land of Eternal Night " by Mike Combs)

„I tako, ti ideš na Noćni svijet?” začikivao je Džef Martin. „Čovječe, to će biti mjesto gdje će Gari Deker konačno izgubiti nevinost!”

„Ne zajejavaj me,” rekoj ja.

„Šta? Zašto, tako prosto!”

“Izvini. Molim te da me ne zajejavaš.”

Očigledno je Džef znao za priče o Noćnom svijetu kao koloniji seksualnih sloboda; mjestu gdje noć nema kraja i žurke se nikada ne prekidaju. Čuo je za moje novo naimejovanie i, naravno, nije izdržao a da me ne pecka zbog toga.

„Dobro, idem na svemirsko pristanište,” rekoj mu. „Nastoj da ured ne propadne skroz dok mene nema.”

„Da, gospodine,” odgovori Džef. „I nadam se da će vaš izvještaj biti sve s čime ćete se vratiti.”

Ja sam bio u programu za proučavanje novih naseobina (HDSP). Posao mi je bio da posjetim nova staništa s nekonvencionalnim dizajnom i podnesem izvještaj o tome. Ali, treba da znate nešto predistorije prije nego što nastavim svoju priču.

Nekada davno, cijela ljudska rasa živjela je na planeti Zemlji. Planeta, to je super velika kugla prašine, stijena i tečnog metala. Stanovništvo je živjelo na površini te sfere, ne u unutrašnjosti. Gravitacija je bila 1 g (tada je 1 g odgovarao prosječnom ubrzanju Zemljine težee od 9,8 metara u sekundi na kvadrat a ne 10 kako mi danas zaokružujemo radi lakšeg računanja). Gravitacija je poticala od ogromne mase planete, a ne od rotacije. Zemlja se okretala, u redu, ali samo jednom u 24 sata. Zbog toga se Sunce kretalo preko neba i zalazilo, pa su svi stanovnici imali dane i noći.

Prve svemirske naseobine bile su onoliko slične zemaljskim koliko su to projektanti mogli napraviti. Kolonisti su morali proći dosta promjena prilagođavajući se svemirskom životu. Život u tim prvim naseobinama veoma je ličio životu na Zemlji, ako se izuzme zakrivljenost horizonta.

Nije prošlo mnogo generacija kolonizacije svemira, kada su se najmlađi počeli pitati: „Zašto trošite toliko napora u projektovanju naseobina da biste uradili to i to?” Stariji bi na to rekli: „To ih čini sličnijim Zemlji,” na šta bi mlađi prazno piljili. Taj razlog nije im ništa značio. Nikada nisu bili na Zemlji niti su planirali da tamo idu, ikada. Zašto bi, dakle, brinuli o tome da sve bude „slično Zemlji”?

I tako, dizajneri naseobina postali su malo kreativniji. Mnoge kolonije napravljene su s centrifugalnom silom manjom od 1 g. Stanovnici tih naseobina postajali su tanji, krhkiji, izduženi, ali to im nije smetalo. Nisu imali namjeru ići ni na jedno mjesto s većom gravitacijom. Male grupe živjele su u uslovima gravitacije veće od 1 g. Oni su postali niži, zdepastiji, s čudnom muskulaturom. Čuo sam da se hvališu da ne samo da su fizički superiorniji svim ljudima nego i da, nakon konačnog pronalaska pogona sa stalnim ubrzanjem, mogu otići dalje i brže nego iko drugi, zahvaljujući prilagođenosti većim ubrzanjima. Prema njihovim tvrdnjama, oni će jednog dana obići cijelu galaksiju.

Drugi kolonisti počeli su eksperimentisati s dužinom ciklusa dan-noć. Skraćivanje nije bilo toliko popularno koliko produžavanje. Smatralo se da ljudska bića mnogo bolje funkcioniraju ako je ciklus 25 ili 26 sati.

Većina naseobina nezemaljskog tipa koje sam obišao u svojim istraživanjima bila je tipa Zadužbina. Umjesto aluminijske ili čelične školjke, naseobine tipa Zadužbina građene su kao lopte od stakla, s dvostrukim zidom. Kao zaštitu od radijacije nisu koristili otpadnu šljaku nego dva metra debeo sloj vode koja se nalazila između dva staklena zida. Lopta se okretala jednom u 24 sata pa su stanovnici živjeli u bestežinskom stanju, plivajući okolo u svojoj prozirnoj lopti kao zlatne ribice u staklenoj kugli.

Projektanti kolonija koje sam obišao u svojim svemirskim putovanjima stvarali su, ponekad, bizarne svjetove kakve ne biste ni u snu mogli zamisliti. Svaka naseobina imala je skup ogromnih ogledala koja su usmjeravala sunčevo svjetlo u unutrašnjost. U većini slučajeva, ogledala su konstruisana tako da imitiraju normalno sunce.

Projektanti Noćnog svijeta odlučili su da ne žele sunce.

Noćni svijet sada se mogao vidjeti kroz prozor. Bio je to dvadeset kilometara dug cilindar koji se sporo okretao oko ose pod 90 stepeni u odnosu na orbitalnu ravan. Samo po sebi, to nije bilo neobično. Mnoge

naseobine cilindričnog oblika bile su tako postavljene. Ali, sve one su imale ovalno ogledalo, postavljeno pod uglom od 45 stepeni, koje je usmjeravalo svjetlost na naseobinu. Ali ne i Noćni svijet.

Površina je bila obložena silikonskim ćelijama koje su bile montirane direktno, bez termičke zaštite. Sporo rotirajuće naseobine morale su postavljati termičku zaštitu jer bi upijena toplota dovela do pregrijavanja unutrašnjosti na strani izloženoj sunčevom zračenju, dok bi se suprotna strana veoma ohladila. Pošto se Noćni svijet okretao jednom u pet minuta, nije postojala ta opasnost i temperatura u unutrašnjosti bila je veoma ravnomjerna.

Brod je pristao pa smo šaka putnika i ja ušli u naseobinu. U grupi koja nas je čekala ugledao sam ljupku ženu koja je držala tablu s natpisom „Gari Deker“. Moj sretan dan. Kosa joj je bila crna kao u gavrana i okruživala glavu kao oblak. Oči su joj takođe bile crne. Ocijenio sam da vjerovatno vuče porijeklo od američkih indijanaca. Na leđima je imala krila neobične konstrukcije.

„Ja sam Andrea,” reče kada sam se spustio do nje.

„Andrea...”

„Samo Andrea.”

Tajanstvena žena. Smjesta sam se zaljubio.

Izvukla me je iz gužve i povela u unutrašnjost Noćnog svijeta.

Glavni cilindar bio je taman ali ne i crn. Unutrašnjost je bila osvijetljena, otprilike kao površina osvijetljena punim mjesječevim sjajem. Svjetlost je davala kugla na oko pola kilometra duž ose. Izgledala je sivkasto, kao da je obojena u tu boju. Konačno sam zaključio da su projektanti namjerno napravili da liče na zemljin Mjesec.

Bilo je to tako neobično. Projektanti nekonvencionalnih naseobina odbacivali su sve nagovještaje imitiranja Zemlje. Obojiti ovako vještački mjesec izgledalo je tako nostalgичno.

Vazduh je bio hladan, hladniji od standardne klime Nove Engleske, ali je vlažnost bila nešto veća nego u većini kolonija koje sam ranije obišao.

Oči su mi se prilagodile slabom svjetlu i sada sam vidio da većina stanovnika Noćnog svijeta nosi krila. Maksimalna gravitacija bila je jedva desetinka g pa su se svi uglavnom kretali leteći. Ponovo, to nije bilo ništa

neobično. Već sam bio u staništima sličnim ovom, gdje stanovnici većinu vremena nose krila, i gdje su mi genetski inženjeri sasvim ozbiljno govorili o pokušajima da se ruke zamijene krilima. Odgovorio sam im da ponekad pogledaju ilustrovanu Bibliju.

Andrea me opremila istim neobičnim krilima kakve je i sama imala. Svaki set krila koji sam do sada vidio imao je po jedan sklop na svakom krilu, u koji biste zavukli ruku. Ova konstrukcija imala je posebnu vezu za svaki prst.

Primijetivši moju neodlučnost, Andrea upita, „Ne znate kako se leti, zar ne?”

„Naravno da znam,” odgovorih. „Samo, još nikad nisam vidio krila nalik ovima.”

„Ona imaju malo efikasniji dizajn od onih koje ste ranije koristili. Nezavisni pokreti svih prstiju omogućavaju mnogo preciznije upravljanje krilima.” Pomogla mi je da zavučem prste u otvore. Pošto sam neko vrijeme probavao zamahe, zaključio sam da je ona u pravu. Tada sam joj se pridružio u dugom, laganom klizanju od ose prema površini cilindra. Prišao sam bliže Andrei da bih je nešto pitao.

„Šta je to što vas je dovelo do odluke da ne trebate sunce?”

„Razmotrili smo ideju da ljudska bića ne mogu bez sunca i zaključili da je to obična zablude. Svi znamo za razdoblje od par stoljeća kada nije bilo dovoljno sunčeve svjetlosti. Prosto smo proširili tu ideju i rekli da je bolje bez sunca. Molim te, pažljivo pogledaj ove ljude. Vidjećeš veoma malo bora a nećeš naći otromboljenu kožu.”

Pogledao sam Andreu. Tačno. Nigdje ni jedne bore.

„Takođe smo zaključili da sunčeva svjetlost štetno djeluje na oči tokom života. I još nešto: Sposobnost ljudske kože da sintetizira neke vitamine kada je izložena suncu veoma je precijenjena. Naše zdravlje je izvrsno. Eliminisanjem prozora na našoj naseobini poboljšana je strukturna čvrstoća konstrukcije koju i inače smatramo najnaprednijom.”

Približili smo se površini. Ona je, prirodno, bila bez raslinja. Spustili smo se pored velike, jednospratne zgrade. Nebo iznad svjetlucalo je od uličnih i kućnih svjetala na suprotnoj strani naseobine pa je iluzija noćnog neba bila potpuna. Kao da je Mliječni put okačen iznad nas, duž ose cilindra. Ne bi me čudilo ako se ta svjetla nikada ne bi gasila, pošto ovdje nikada neće doći neko drugo svjetlo.

Osvrnuo sam se i pogledao zgradu pored koje smo stajali. „Šta je ovo?” upitah.

„Povešću te kasnije u duži obilazak. Ali prvo te želim pozvati da se pridružiš našoj večernjoj orgiji.”

Rekla je to onako, uzgred, i ja sam skoro okrivio sebe da je nisam dobro razumio. Bojeći se da me ona možda ne provjerava, i da ne reagujem glupo, odlučio sam da ne kažem ništa. Andrea svuče svoja krila, odloži ih u pretinac kod ulaza i produži unutra. Ja učinih isto.

Nije se šalila. Prostorija je bila osvijetljena prigušenim svjetlom. Na podu su se nalazili veliki jastuci. Oko tucе parova već je bilo zauzeto vođenjem ljubavi.

Osvrnuo sam se i pogledao Andreu. Bila je gola. Pokušavam izbjeći onaj kliše „savršeno alabastersko tijelo” ali ne nalazim ni jedan drugi odgovarajući izraz. Njene male, konične dojke provokativno su stršile pri maloj gravitaciji.

Njeno čvrsto, vitko tijelo pripilo se uz mene i uskoro sam se i sam našao bez odjeće. Nikada nisam mislio da žena može imati aktivnu ulogu u seksu, ali neću pretjerati ako kažem da me ona prosto prikucala i silovala. Andrea me iscijedila do posljednje kapi.

Na kraju, ležala je na meni, s glavom na mojim grudima. Pri većoj gravitaciji obično bih izbjegao da to potraje duže, izgovarajući se prakidom cirkulacije. Sačekao sam onoliko koliko sam smatrao da zahtijeva uljudnost prije nego što sam rekao, „Djevojko, donesi mi neki sendvič.”

Ona uzdiže glavu i pogleda me, prilično zbunjena. „Šta?”

„Žao mi je. Uvijek moram nešto žvaknuti nakon ovoga.”

Đavolski se nacerila. „Ovdje nema nikakve hrane.”

Bilo je nešto nastrano u načinu kako je to rekla, nešto što nije bilo u redu. Tada, u sekundi, shvatio sam nešto što sam primijetio ranije, ali sam tek sada toga postao svjestan.

Stanište nije imalo prehrambeni prsten. Nikakve prehrambene biljke nisu mogle rasti u unutrašnjosti cilindra. Vanjski poljoprivredni prsten bio je jedina alternativa. Nisam mogao vjerovati da kupuju hranu od drugih kolonija. Uvijek je bilo znatno jeftinije gajiti sopstvenu hranu nego je uvoziti. Bez obzira što su ljudi ovdje odlučili da čuvaju svoja tijela od

sunčeve svjetlosti, uvijek su mogli programirati robote da obave te poslove za njih. Čime se ovi ljudi hrane?

Iskoprao sam se ispod Andreinog tijela jer sam iznenada znao. Znao sam i prije nego što su njene sklopljene kandže posegnule za mnom. Znao sam i prije nego što je počeo vrišteći masakr.



Pogledao sam lijevo i vidio kako partner jedne mlade žene kida njen grkljan. Samo troje od prisutnih bili su ljudi. Ostali...

Andrea se šuljala prema meni kao panter. Povlačio sam se praveći prstima krst. Ona zabaci svoju crnokosu glavu i snažno se nasmija.

„To su gluposti! To ništa ne znači.”

Zgrabila me snagom koju ne bih očekivao ni od muškarca dvaput većeg od nje. Dahtao sam u agoniji dok je probadala osjetljivo meso mog vrata.

Poslao sam izvještaj da je Noćni svijet zdravo okruženje i savršena konstrukcija staništa. Takođe sam javio Džefu Martinu da se neću vraćati u ured...nikada. Preselio sam se na Noćni svijet. Nisam opovrgao njegovu pretpostavku da je liberalno shvatanje seksa na Noćnom svijetu uticalo na tu

moju odluku. Tako se mi umnožavam. Priča o orgijama širi se, i oni dolaze.

U mom krvotoku širi se Nosferatu virus. Moj genetski kod potpuno je izmijenjen. Ja sam jedan od njih. Svaka 24 sata, noću (rijetko koristim taj izraz noću, pošto je ovdje uvijek noć) svi uzliječemo u hladni vazduh, nošeni svojim baršunasto crnim šišmiš krilima. Velike rijeke nas koji vijugamo tamnim nebom, zamračujući lice našeg vještačkog mjeseca. U blizini ose nalazi se cijeli lavirint pećina. Rojimo se oko njih pronalazeći ulaze. Veoma slaba gravitacija na ovom mjestu omogućava nam da da se uhvatimo za stjenovite zidove i izbacujemo smrdljive lokve izmeta.

Često sam letio uporedo s Andreom.

„Da li je i sveta voda glupost?” pitao sam je.

„Sвета вода je takođe glupost.”

„Da li je istina da možemo biti ubijeni kolcem kroz srce?”

„Pa...jeste. Ali to te moglo ubiti i ranije.” „Da,” promrmljah i nastavih letjeti razmišljajući.

„A bijeli luk?”

„Razmišljaj o tome kao nekoj vrsti alergije.”

Postoji mnogo čudnih vjerovanja o nama vampirima. Mogu vidjeti sebe u ogledalu sasvim dobro da bih se obrijao svako jutro.

Tu je i stara priča da mi spavamo u mrtvačkim sanducima. To jesamo zato što su srednjevjekovni seljaci koristili kutije nepropusne za svjetlo. Nakon industrijske revolucije, preselili smo u kuće posebno građene tako da ne propuštaju sunčevu svjetlost. Noćni svijet bio je samo sledeći korak. Sada je postojalo samo jedno ovakvo stanište ali naš broj povećava se svaki dan. Uskoro će ih biti mnogo više.

Želite li znati šta je sveti gral svih vampirskih naučnika? Najekskluzivnije dostignuće fizike: fuzija. Kada ste besmrtni, možete razmišljati o takvim stvarima kao što je da će sunce jednog dana sagorjeti i umrijeti, eksplodirati kroz koju milijardu godina. Ne brinemo se zbog toga. Sve dok se energija može dobiti fuzijom vodonika, možemo naše stanište sačuvati i u ogromnoj santi leda. Vještačko svjetlo u odvojenim „farmama hrane” može donijeti velike prinose Spirulina algi. A njima možemo ishraniti krda ljudi, dovoljna da zadovolje naše potrebe.

Računamo da ima dovoljno vodonika u Ortovom pojasu da održi našu rasu dugo nakon što univerzum umre od toplotne smrti. Ponavljam, kad ste besmrtni, vaš um razmatra ovakve stvari. S pravom se razmećemo

radosnom mišlju na dan u udaljenoj budućnosti kada će sva moćna sunca sagorjeti i kada će najtoplije od njih sijati samo slabašnim, mutnim, krvavo-crvenim sjajem.

Biće to naše sunce.

Preveo MasterYoda

Begum Rukija

Sultanin san

("Sultana's Dream" by Begum Rokeya)

Jedne večeri ljenčarila sam na udobnoj fotelji u svojoj spavaćoj sobi i razmišljala o statusu indijskih žena. Nisam sigurna da li sam pri tome drijemala ili ne. Ali, koliko se sjećam, bila sam budna. Posmatrala sam Mjesec i veoma jasno nebo prošarano hiljadama blistavih zvijezda.

Iznenada se predamnom pojavila neka djevojka; kako je ušla, nemam pojma. Činilo mi se da je to moja prijateljica, sestra Sara.

‘Dobro jutro,’ reče sestra Sara. Nasmiješila sam se u sebi jer sam znala da nije jutro nego zvjezdana večer.

Svejedno, odgovorila sam joj: ‘Kako si?’

‘Dobro sam, hvala. Da li bi, molim te, izašla napolje i pogledala baštu?’

Bacila sam pogled kroz otvoreni prozor na sjajni Mjesec, i zaključila da nije opasno izaći napolje u ovo vrijeme. Sluge su već zaspale, pa sam se uputila u laganu šetnju sa sestrom Sarom.

Često sam šetala sa sestrom Sarom, dok smo bile u Darjelingu. Išle bismo ruku pod ruku i srdačno razgovarale u tamošnjim botaničkim baštama. Mislila sam da je sestra Sara i sada vjerovatno željela da me odvede do neke slične bašte i spremno sam prihvatila njen poziv i izašla s njom.

Dok smo koračale ustanovila sam, na moje iznenađenje, da je napolju prijatno jutro. Grad je bio potpuno budan a ulice ispunjene užurbanom masom. Osjećala sam se veoma izloženom, idući tako ulicom pri punom svjetlu.

Neki od prolaznika šalili su se na moj račun. Nisam razumjela njihov jezik, ali sam sigurna da su se šalili. Upitala sam prijateljicu: ‘Šta to oni govore?’

‘Žene kažu da izgledaš veoma spetljano.’

‘Spetljano?’ rekoh, ‘Šta time misle?’

‘Misle da izgledaš neodlučno i plašljivo kao muškarac.’

‘Neodlučno i plašljivo kao muškarac?’ To je zbilja bila šala. Postala sam veoma nervozna kad sam ustanovila da moja pratilja nije sestra Sara, nego

potpuni stranac. Oh, kakva sam glupača bila, da zamijenim ovu gospodu sa svojom dragom starom prijateljicom, sestrom Sarom.

Osjetila je drhtanje svojih prstiju u njenoj šaci, pošto smo koračale držeći se za ruke.

‘Šta je bilo, draga?’ reče srdačno.

‘Osjećam se pomalo nelagodno,’ rekoj ja braneći se, ‘kao purdah žena, nisam navikla hodati okolo ovako otkrivena.’

‘Ovde se ne trebaš plašiti hodanja među muškarcima. Ovo je zemlja žena, oslobođena bola i zlobe. Zamisli sebe kao vladaricu ovde.’

Malo po malo, uživala sam se. Bilo je stvarno predivno. Parče zelene trave mekane kao baršunasti jastuk. Činilo se kao da hodam po mekanom tepihu ali kad sam pogledala dole, videla sam stazu prekrivenu mahovinom i cvećem.

‘Kako je ovo lijepo,’ rekoj ja.

‘Sviđa ti se?’ upita sestra Sara (nastavila sam je zvati sestra Sara, a i ona je nastavila zvati me mojim imenom).

‘Da, veoma, ali ne volim gaziti ovo nježno i slatko cvijeće.’

‘Nije važno, draga Sultana. Tvoji koraci ga ne povređuju.’

‘Cijelo mjesto izgleda kao cvjetna bašta,’ rekoj zadivljeno. ‘Kao da ste svaku biljku uredili veoma vješto.’

‘Tvoja Kalkuta može postati ljepši vrt od ovog, kada bi samo vaš narod to željeo uraditi.’

‘Oni misle da je beskorisno posvetiti toliko pažnje samo biljkama, dok imaju toliko mnogo drugih stvari koje treba uraditi.’

‘Ne mogu naći bolji izgovor,’ reče ona sa smiješkom.

Bila sam veoma radoznala da saznam gdje su muškarci. Sreli smo više od stotinu žena dok smo hodali, ali ni jednog jedinog muškarca.

‘A gdje su muškarci?, upitah.

‘Na svom odgovarajućem mjestu, a gdje bi bili.’

‘Molim te, reci mi, šta misliš pod tim ‘na odgovarajućem mjestu’.’

‘Oh, uviđam svoju grešku, Ti ne poznaješ naše običaje, pošto nikada nisi bila ovdje. Mi držimo muškarce u zatvorenom.’

‘Kao što smo mi zatvorene u zenane.’

‘Upravo tako.’

‘Kako smiješno,’ prsnuh u smijeh. Sestra Sara takođe.

‘Ali, draga Sultana, kako je to nepravedno ostaviti žene na sigurnom a pustiti muškarce.’

‘Zašto? Za nas nije sigurno da izlazimo iz zenane, mi smo prirodno slabe.’
‘Da, nije sigurno tako dugo dok su muškarci na ulicama, ili kada se divlja životinja pojavi na tržnici.’
‘Naravno da nije.’
‘Pretpostavimo da neki luđaci pobjegnu iz ludnice i počnu napadati i povređivati ljude, konje i ostala bića. Šta bi stanovnici tada uradili?’
‘Pokušali bi da ih uhvate i vrate u ludnicu.’
‘Hvala! I ne misliš da je pametno smjestiti razumne ljude u ludnicu, a osloboditi nerazumne?’
‘Ne, naravno! Rekoh smješeći se.
‘A činjenica je, u tvojoj zemlji je upravo tako. Muškarci, koji čine ili su sposobni činiti beskonačne pakosti, slobodni su, dok su nedužne žene zatvorene u zenane! Kako možete vjerovati nedresiranim muškarcima napolju?’
‘Mi nemamo predstavnike niti pravo glasa u vlasti. U Indiji, muškarac je bog i batina, on je prisvojio svu moć i privilegije, a žene zatvorio u zenane.’
‘Zašto ste dozvolile da budete zatvorene?’
‘Zato što smo bespomoćne, jer su oni jači od žena.’
‘Lav je jači od muškarca, pa ipak mu nisu dozvolili da gospodari ljudskom rasom. Vi ste zanemarile dužnost prema samim sebi i izgubile svoja prirodna prava zatvarajući oči pred vlastitim interesima.’
‘Ali, draga moja sestro Saro, ako bismo nešto uradile za sebe, šta bi tada uradili muškarci?’
‘Ne bi uradili ništa, izvini; ne bi bili sposobni uraditi ništa. Samo ih pohvatajte i zatvorite u zenane.’
‘Da li bi bilo lako pohvatati ih i smjestiti među četiri zida?’ reko ja. ‘I kada bi to sve bilo obavljeno, da li bi svi njihovi poslovi, politika i trgovina otišli takođe s njima u zenane?’

Sestra Sara ne odgovori. Samo se lagano nasmiješi. Možda je zaključila da je beskorisno raspravljati s nekim ko nije ništa bolji od žabe u bari.

Stigli smo do njene kuće. Bila je smještena u prekrasnom srolikom vrtu, i bila je ljepša od bilo koje naše bogataške građevine. Ne mogu vam opisati kako je otmjeno i prefinjeno bila namještena i s kolikim ukusom ukrašena.

Sjele smo jedna pored druge. Ona izvadi neki nezavršeni ručni rad i počne vesti. Upita: ‘Znate li pletiti i raditi druge ručne radove s iglama?’
‘Naravno. Nemamo šta drugo raditi u zenanama.’
‘Mi ne vjerujemo da naši stanovnici zenana znaju vesti!’ reče ona kroz smijeh. ‘Muškarci ne posjeduju dovoljno strpljenja da uvuku konac u iglu.’
‘Jesi li ovo sve ti uradila?’ upitah pokazujući na razne vezovima bogato ukrašene komade odjeće.

‘Jesam.’

‘Kako si našla vremena za sve to? Moraš obavljati i svoj posao, zar ne?’

‘Da. Ali ne provodim u laboratoriji cijeli dan. Svoj posao završim za dva sata.’

‘Za dva sata! Kako to postižeš? U mojoj zemlji zaposleni rade sedam-osam sati dnevno.’

‘Posmatrala sam neke od njih dok rade svoj posao. Misliš li da cijelo vrijeme rade?’

‘Sigurna sam da rade.’

‘Ne, draga Sultana, ne rade. Traće vrijeme u pušenju. Neki popuše i dvije-tri kutije tokom radnog vremena. Mnogo govore o svom poslu, ali malo rade.’

Razgovarale smo o raznim stvarima. Saznala sam da ona nikada nije bila bolesna i bila prosto zapanjena kada sam čula da u zemlji žena niko ne umire mlad, osim nekim nesretnim slučajem.

‘Želiš li vidjeti moju kuhinju?’ upita ona.

‘Sa zadovoljstvom,’ rekoh ja, i mi krenusmo da je vidimo.

Kuhinja je bila smještena u prekrasnom povrtnjaku. Svaka puzavica, svaka biljka za sebe, bila je ukras. U kuhinji nije bilo dima niti traga bilo kakvom dimnjaku – bila je čista i sjajna. Prozori su bili ukrašeni vrtnim cvijećem. Nigdje ogreva niti vatre.

‘Kako kuvate?’ upitah.

‘Pomoću sunčeve toplote,’ reče ona pokazujući mi cijevi koje su dovodile koncentrisanu sunčevu svjetlost i toplotu. I prihvati se kuvanja, pokazujući mi cijeli postupak.

‘Kako skupljate i čuvate toplotu sunca?’ upitah je zapanjeno.

‘Da ti prvo kažem nešto o našoj istoriji. Prije trideset godina, kada je naša sadašnja kraljica imala samo trinaest, stupila je na presto. Bila je to samo titula, a zemljum je, ustvari, upravljao premijer.

Naša dobra kraljica veoma je voljela nauku. Izdala je naređenje da je obrazovanje obavezno za sve žene u našoj zemlji. Uz podršku vlade osnovane su brojne škole za djevojke. Obrazovanje se širilo među ženama. Zaustavljena je i praksa rane udaje. Ni jednoj djevojci nije dozvoljeno da se uda dok ne navrši dvadeset i jednu. Moram ti reći, prije ovih promijena živjele smo u strogom purdahu.’

‘I kako se sve preokrenulo,’ ubacih kroz smijeh.

‘Aline odmah,’ reče ona. ‘Kroz nekoliko godina osnovale smo fakultete na koje je bio zabranjen pristup muškarcima.

U prestonici, gdje živi kraljica, postoje dva Univerziteta. Na jednom od njih

izmislili su izvanredni balon na koji su prikačene mnogobrojne cijevi. Dok taj balon pluta iznad oblačnog područja, skuplja svu vodu iz atmosfere i sprovodi je cijevima tamo gdje treba. Zbog ovog ingenioznog pronalaska nema oblaka na našem nebu, nema kiša niti oluja.'

'Zbilja. Sada shvatam zašto ovdje nigdje nema blata!' reko ja. Ali, ustvari, nisam shvatala kako radi ta naprava. Ona mi je objašnjavala ali nisam mogla razumjeti pošto je moje obrazovanje bilo veoma ograničeno.

Svejedno, ona je produžila ...

'Kada su na drugom Univerzitetu saznali za ovaj izum, uložili su ogroman napor pokušavajući izmisliti nešto još veličanstvenije. I napravili su uređaj koji skuplja sunčevu toplotu i akumulira je radi raspodjele tamo gdje je ona potrebna.

Dok su žene bile angažovane na naučnim istraživanjima, muškarci naše zemlje bili su zauzeti povećavanjem vojne moći. Kad su saznali za ove izume, samo su se nasmijali članicama univerziteta i cijelu stvar nazvali sentimentalnom glupošću.'

'Vaša dostignuća su zaista izvanredna! Ali, reci mi, kako ste uspjeli muškarce smjestiti u zenane? Jeste li ih prvo pohvatili?'

'Ne.'

'Nisu se valjda dobrovoljno pokorili, vlastitom voljom napustili život na slobodnom i zatvorili se među četiri zida zenane! Morali su biti nekako nadvladani.'

'Da, bili su nadvladani!'

'Od koga? Žena-ratnika, pretpostavljam?'

'Ne. Ne pomoću ruku.'

'Naravno. To ne bi bilo moguće. Muška ruka jača je od ženske. Pa kako onda?'

'Pomoću mozga.'

'Iako je njihov mozak veći i teži od ženskog. Ili nije?'

'Jeste, pa šta onda? Slon ima i veći i teži mozak nego čovjek. Ipak, ljudi zarobljavaju slonove i koriste ih prema vlastitoj volji.'

'U pravu si. Reci mi, molim te, kako se to desilo. Umirem od želje da saznam.'

'Ženski mozak brži je od muškog. Prije deset godina, kada su vojni oficiri nazvali naša istraživanja sentimentalnim glupostima, neke od mladih dama željele su im odgovoriti. Gospođa rektor spriječila ih je rekavši da će odgovoriti djelom a ne riječima, čim pronađu mogućnost. I nije prošlo mnogo do pronalaska te mogućnosti.'

‘Kako čudesno!’ Srdačno sam aplaudirala. ‘I kako ste tu uobraženu gospodu ubijedili da to nisu sentimentalni snovi?’

‘Ubrzo nakon toga, nekoliko osoba iz susjedne zemlje zatražilo je azil kod nas. Zapali su u probleme zbog svog političkog djelovanja. Njihov kralj, koji je većinu budžeta trošio na vojsku, tražio je od naše kraljice da mu isporuči te ljude. Bilo je to protivno njenom principu da ne isporučuje izbjeglice, pa je odbila zahtjev. I tako je taj kralj objavio rat našoj zemlji.

Naši oficiri mobilizirali su vojsku i krenuli u susret neprijatelju. Ali, neprijatelj je bio suviše jak za njih. Naši vojnici hrabro su se borili, nema spora, ali su bez obzira na njihovu hrabrost neprijatelji napredovali i okupirali našu zemlju.’

‘Skoro svi muškarci otišli su u rat; čak ni mladići od šesnaest nisu ostali kod kuće. Većina boraca je izginula a samo mali broj se vratio. Neprijateljska armija stigla je na tridesetak kilometara od glavnog grada.

U kraljičinoj palati održan je sastanak mudrih žena da bi se posavjetovale šta da rade da bi sačuvale zemlju. Neke su predlagale da i žene odu da se bore kao ratnici; druge su odgovarale da žene nisu obučene u rukovanju mačevima i puškama, kao ni bilo kojim oružjem. Treće su govorile da žene nemaju ništa drugo nego bespomoćna i slaba tijela.’

‘Ako ne možemo sačuvati našu zemlju fizičkom snagom,’ reče kraljica, ‘pokušajmo to učiniti snagom svog uma.’

‘Nekoliko minuta vladala je mrtva tišina. Tada njeno kraljevsko veličanstvo progovori ponovo, ‘Moraću izvršiti samoubistvo ako izgubim zemlju i čast.’

‘Tada gospođa rektor drugog univerziteta (gdje je izmišljen sunčev kolektor), koja je nijemo razmišljala tokom cijele konsultacije, napomenu da još nije sve izgubljeno, i da postoji mala nada. Postoji, reče ona, jedna ideja koju bi voljela isprobati. Bio bi to prvi i poslednji pokušaj i, ako ne uspije, neće im ostati ništa drugo nego samoubistvo. Sve prisutne složile su se da neće dozvoliti da budu zarobljene, bez obzira šta se bude desilo.’

‘Kraljica joj srdačno zahvali i zatraži da izloži svoj plan. Rektorica reče, ‘prije nego što izađemo napolje, svi muškarci moraju ući u zenane. Molim to zbog purdaha.’

‘Da, naravno,’ odgovori njeno kraljevsko veličanstvo.

‘Sledećeg dana kraljica pozva sve muškarce da uđu u zenane, u ime časti i slobode. Ranjivi i umorni, kakvi su već bili, poslušali su gotovo s veseljem. Ušli su u zenane bez i jedne riječi protesta. Ionako su bili sigurni da nema više nikakve nade za njihovu zemlju.

Tada rektorica sa dvije stotine svojih studentkinja krenu pravo na bojno polje. Stigavši tamo, usmjeriše koncentrisane sunčeve zrake pravo prema neprijatelju. Toplota i svjetlost bili su neizdrživi. Panično vrišteći, oni su bezglavo trčali ne znajući kako da izbjegnu vrelinu. Pobacali su svoje oružje i popadali u plamenu.’

‘Nikada više niko nije pokušao da napadne našu zemlju!’

‘Zar nakon svega muškarci nisu pokušali da se oslobode iz zenana?’

‘Da, željeli su slobodu. Neki policijski komesari i upravnici područja slali su poruke kraljici, moleći je da kazni vojne oficire zbog njihovih grešaka, ali da oni sami nikada nisu zanemarili svoje dužnosti i ne treba da budu kažnjeni nego pušteni nazad, na svoje ugledne poslove.’

‘Kraljica im je poslala cirkularno pismo, obavještavajući ih da će, ako joj njihove usluge ikada budu trebale, poslati po njih, a u međuvremenu neka ostanu tu gdje jesu.’

‘Sada su oni podvrgnuti purdah sistemu i prestali su gundati zbog toga. Mi taj sistem zovemo murdana a ne zenana.’

‘Šta radite u slučaju krađe ili ubistva,’ upitala sam sestru Saru, ‘bez policije i istražitelja?’

‘Otkako je ustanovljen sistem murdana, nije više bilo kriminala, tako da nam policija i istražitelji ne trebaju.’

‘To je veoma dobro, naravno. Pretpostavljam da, ako se i pojavi neka zlonamjerna osoba, veoma lako možete da je onemogućite. Ako ste izborile veličanstvenu pobjedu bez prolijevanja i jedne kapi krvi, možete i onemogućiti kriminalce bez mnogo muke!’

‘A sada, draga Sultana, hoćemo li ostati sjediti ovdje ili da predemo u salon?’

‘Tvoja kuhinja nije inferiorna kraljevskoj ložnici!’ odgovorih uz ljubazan osmijeh, ‘ali moramo je sada napustiti, radi gospode koju ne treba suviše dugo udaljavati od njihovih radnih obaveza u kuhinji.’ Obe smo se srdačno nasmijale.

‘Kako će se moji prijatelji kod kuće iznenaditi i zaprepastiti, kada se vratim i ispričam im da u velikoj zemlji žena, dame upravljaju zemljom i kontrolišu sve, dok gospoda žive u murdanama, staraju se o djeci, kuvaju i obavljaju sve kućanske poslove. I da je kuvanje tako jednostavno da ga je zadovoljstvo obavljati!’

‘Da, ispričaj im o svemu što si ovdje vidjela.’

‘Željela bih znati kako obrađujete zemlju, kako orete i radite sve one teške poslove.’

‘Na naša polja dovedena je struja, koja daje pokretačku snagu za sve teške poslove. Upotrebljavamo je i za vazdušni saobraćaj, takođe. Mi nemamo željeznice ni puteve.’

‘Takođe nemate ni željezničke ili ulične udese,’ rekoj ja. ‘Dozvoljavate li da ikada pada kiša?’

‘Nikada, otkad je vođeni balon u pogonu. Pomoću njega skupljamo svu vodu koja nam treba. Nikada nemamo poplave niti oluje. Veoma smo angažovane u prilagođavanju prirode svojim željama, i to nam ostavlja malo vremena za svađe i prepirke – nikada nismo besposlene. Naša kraljica zaljubljena je u botaniku; njena želja je da pretvorimo cijelu zemlju u jedan ogromni vrt.’

‘Ideja je izvanredna. Koja je vaša osnovna hrana?’

‘Voće.’

‘A kako se rashlađujete za vrijeme vrelih ljetnjih dana? Mi smatramo ljetnju kišu pravim nebeskim blagoslovom.’

‘Kad toplota postane prevelika, pršćemo zemlju skupljenom vodom, pomoću gusto postavljenih vještačkih prskalica. A po hladnom vremenu zagrijavamo sobe sunčevom toplotom.’

Pokazala mi je kupatilo čiji krov je bio pokretan. Uživala je u tuširanju kad god je željela, prosto otvarajući odgovarajući ventil.

‘Vi ste sretan narod!’ uzviknula sam. ‘Ne poznajete oskudicu. Mogu li upitati koja je vaša religija?’

‘Naša religija zasnovana je na ljubavi i istini. Jedina religijska obaveza nam je voljeti jedni druge i biti potpuno istinoljubiv. Ako neko laže, on ili ona će...’

‘Biti kažnjen smrću?’

‘Ne. Ne smrću. Ne nalazimo zadovoljenje u ubijanju Božijih stvorenja, a posebno ne ljudskih bića. Lažljivac bude zamoljen da napusti našu zemlju i da se nikada ne vrati.’

‘Da li nekad opraštate počinocima?’

‘Da, ako se osoba odmah i iskreno pokaje.’

‘I nikada ne viđate druge muškarce, osim rodbine?’

‘Ne, nikoga osim rodbine.’

‘Naš krug srodnika je veoma ograničen. Već prvi rođaci ne ulaze u njega.’

‘Ali je naš veoma širok; i veoma daleki rođaci se smatraju gotovo braćom.’

‘To je dobro. Voljela bih vidjeti vašu dobru kraljicu, tako mudru i dalekovidu, koja je načinila tako dobre zakone.’ ‘U redu,’ reče sestra Sara.

Ona pričvrsti nekoliko sjedišta na neku četvrtastu ploču. Dodade i dvije uglačane veoma sjajne kugle. Kad sam pitala čemu služe te kugle ona reče da su to kugle s vodonikom i da služe poništavanju zemljine težje. Kugle su imale različite kapacitete, prilagođene različitim težinama koje trebaju nositi. Ona zatim pričvrsti dvije lopatice nalik na krila koje, kako je rekla, rade na struju. Nakon što smo se udobno smjestile ona dodirnu neko dugme i lopatice se počеше okretati, sve brže i brže. Prvo se podigosmo na visinu od metar, dva a onda krenusmo. I prije nego što sam shvatila da letimo, već smo stigli do kraljičinih vrtova.

Moja prijateljica uspori vazdušno vozilo i, kada ono dodirnu zemlju, mašine se zaustaviše i mi izađosmo napolje.

Još iz vozila vidjela sam kraljicu kako šeta kroz baštu sa svojom malom kćerkom (starom četiri godine) i pratiljama.

‘Zdravo! Ti, ovdje!’ viknu kraljica sestri Sari. Bila sam odvedena i predstavljena njenom kraljevskom veličanstvu bez neke posebne ceremonije.

Ona me je prosto očarala.

Tokom razgovora s njom, saznala sam da ne postoji nikakva trgovina između njene i drugih zemalja. ‘Trgovina nije moguća,’ reče ona, ‘s zemljama u kojima su žene zatvorene u zenane i onemogućene da dođu i trguju s nama. Muškarci, utvrdile smo, imaju nedostatak morala i ne želimo s njima imati posla. Ne putujemo u druge zemlje nastanjene ljudima, ne ratujemo radi parčadi dijamanta pa bili i hiljadu puta vrijedniji od Koh-i-nora, niti težimo otimanju tuđe krune. Ronimo u okeanske dubine radi znanja i skupljanja dragocjenih dragulja koje je sama priroda tu ostavila za nas. Uživamo u darovima prirode koliko god možemo.’

Nakon što sam se oprostila od kraljice, posjetila sam i čuvene univerzitete i vidjela neke od njihovih radionica, laboratorija i opservatorija.

Pošto smo obišle mnoga zanimljiva mjesta, vratile smo se u vazdušna kola ali, čim su ona poletila, nekako sam iskliznula i počela padati, budeći se iz sna. I, kad sam otvorila oči, našla sam se u svojoj udobnoj fotelji!

Zenana je dio istočnjačke kuće namijenjen za boravak ženskih članova porodice. Ovaj islamski običaj uzeo je duboke korijene i u hindustanskoj Indiji. Pojam zenana ne treba brkati s pojmom harem. U haremu borave samo žene udate za gospodara kuće, a u zenani sve žene, kao npr. majka, sestre, kćerke, rodice i sl.

Purdah ili **parda** je praksa onemogućavanja muškarcima da vide žene. Obuhvata dvije stvari: fizičko razdvajanje polova (žene su u zenanama) i žensku odjeću koja tako potpuno pokriva ženu da se ne mogu ni naslutiti njene konture kada se nalazi van zenane, uključujući i zar koji potpuno prekriva lice. Purdah je i danas veoma čest u Indiji i islamskom svijetu.

Ova utopijska priča prvi put je objavljena u 'The Indian Ladis Magazine', Madras, Indija, 1905. U javno vlasništvo stavila ju je 'Marxist Internet Archive' 2006. Dozvoljeno je slobodno kopiranje, distribucija, objavljivanje i izvođenje u cjelini ili dijelovima, uz navođenje gornjeg izvora.

Preveo MasterYoda

Dinko Osmančević**Bekstvo**

Bulevar Cara Lazara prepun je sveta. Vedar, ali leden dan. Ona zna da bi pomešani u toj masi mogli biti i njeni progonioci. Strahuje od svakog ugla, svakog uličnog prodavca iza tezge. Još jednom se osvrnu i učini joj se da je muškarac u crnoj jakni prati. Žmarci joj obuzeše telo. Potrča preko ulice u pravcu autobusnog stajališta. Ugura se u prenatrpan gradski autobus, koji je upravo kretao. Nakratko može odahnuti.

Tog jutra ponovo su pokušali da je ubiju. Metak je uleteo kroz neveliki prozor kupatila i pogodio ružu tuša. Umesto krvi iz njene glave, šiknuo je mlaz vode iz oštećene cevi. Nečija ruka je zadrhtala.

Gde god da pobegne, sigurno će je pronaći. U policiji primaju mito od mafije, oni je neće zaštititi. Pogled pun brige i nemira odluta joj prema brdu iznad grada i tamošnjoj zgradi koja se belasala. Sinu joj misao.

Kroz veliki stakleni zid svog kabineta, doktor Lazarević posmatra Banjaluku okupanu zubatim suncem ranog proleća. Grad se talasasto spušta sa okolnih brda i koncentriše najlepše građevine u dolini žuborave reke. Doktorove misli plove mnogo godina unazad, u vreme provedeno pored stare tvrđave, na Halilovcu uz smaragdno-zelenu vodu Vrbasa. Iz sećanja ga probudi kucanje na vratima. U kabinet uđe starija podebela žena ogrnuta pletenim prslukom, njegova sekretarica.

«Traži vas jedna osoba.»

«Hajd.»

Odmah na vratima ju je prepoznao. Eva Miljaković – žena koja je hrabro razotkrila kriminalne aktivnosti tipa kojeg zovu Pajser, a čiji su pipci dosezali sve do Vlade. Narušila je piramidu korupcije i kriminala, dirnula je u zmijsko leglo... Lepa žena, duge crne kose i krupnih, prodornih crnih očiju. Kada ju je gledao na televiziji delovala je veoma samouvereno, ali sada brižna i natmurena.

«Vi tvrdite,» reče ona, kad je razgovor već bio dobro odmakao, »da se životinje koje su podvrgnute programu virtuelne stvarnosti osećaju bolje i

da se lakše snalaze kada budu jednog dana puštene u svoju prirodnu sredinu, od onih iz Vaćeg mini zoo-vrta koji se nalazi u sklopu Instituta.»

Zastala je da pripali cigaretu i otpije gutljaj 'Vranca', a zatim nastavi: «Zar kapsula virtualne stvarnosti može da nadomesti savane i stepe, ili barem solidno uređen zoo-vrt, gde se životinje kako-tako slobodno kreću i ne moraju biti podvrgavane složenom postupku održavanja muskulature?»

«Nažalost, to mora da nadoknadi. Njihov prirodni ambijent svakim danom sve više iščezava, a njihov opstanak zavisi od ovog i sličnih projekata. U svetu postoji, za sada još uvek u eksperimentalnom obliku, virtualni turizam. Oni koji su boravili u ovim virtualnim prostorima bili su oduševljeni. A verujte mi i sam sam opuštajući se od svakodnevnih problema i briga proveo u toj kapsuli dane i nedelje i gotovo da mi se nije vraćalo.

»Znači sve je kao u naučnoj fantastici?»

«Ne, ali nismo daleko od toga. Ovaj projekat je namenjen zaštiti ugroženih vrsta i nije predviđeno da ljudi borave u virtualnim kapsulama, ali znajući da ste velika žena, kojoj se zaista divim, nudim Vam, na nekoliko dana, avanturu u virtualnim svetovima, da se uverite koliko smo iluziju približili stvarnosti.»

Evine oči oživeše. Njena ideja nastala u očajanju, sada je blizu realizacije.

«I ja Vas, doktore, znam kao velikog čoveka, jer samo bi se veliki čovek ili totalni ludak vratio iz sveta, odrekao slave i uložio ogroman novac, znanje i ugled na gradnju ove ustanove... Ovde ... I meni su mnogi govorili da sam luda, jer uporno istrajavam u svojim namerama, verujući da to ima smisla. Sada sam u grdnim neprilikama. Samo mi Vi možete pomoći...»

Dvadeset i osmog marta, policija je Evu Miljaković proglasila nestalom. Svi su verovali da ju je sustigao Pajserov bes. Ali Pajser je i dalje besneo jer je bio siguran da mu je novinarka umakla. A doktor Adam Lazarević... on je sve češće odlazio u virtualne svetove, naročito u jedan.

Dinko Osmančević

Rođen 24. jula 1971. u Banjaluci, živi u Banjaluci.

Do sada objavio kratke SF priče: "Dečakova želja" (Faros, Bela Crkva), "Povratak vođe" (Galaksija, Beograd), "Iz Upravnikovog dnevnika" (Orbis, Kanjiža), i sf crticu "Big Beng" (Grad, Kruševac). Kratka priča "Povratak vođe", proglašena za najbolju domaću sf priču objavljenu u tom časopisu tokom 2000. godine.

Pored toga, objavio na stotine aforizama, od kojih je manji broj sf, kao i epigrame i humoreske, u dnevnim i sedmičnim listovima i književnim časopisima: Kozarski vjesnik (Prijedor), Glas Srpske (Banja Luka), Ekspres politika (Beograd), Večernje novosti (Beograd), Most (Mostar), HIK (Prijedor) i drugim.

Sa bratom Zlatkom, priredio i jedan broj tekstova o astronautici i naučnoj fantastici u časopisu Novi prelom (Banja Luka), a okušao se i prepjevom pjesme Labor Day, Boba Mesinga u književnom magazinu Kolaps (Mostar).



